MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 130 - Barcelona, dijous, 30 de Juliol de 1931

Català: L'Estatut és obra de tots
Vota l'Estatut!

2 D'AGOST DE 1931

Ara és l'hora, catalans!

I no, precisament, l'hora de fer guerra, sinó l'hora de votar el codi de la nostra llibertat.

Gairebé tothom s'adona de la transcendència del moment, però molts, els eterns protestataris, no es donen compte que la llibertat de Catalunya haurà vingut pel millor dels camins possibles. Potser encara no és l'hora d'entrar en detalls sobre aquest punt : quan la història va passant i encara és carn viva, no és el moment oportú per a les indiscrecions, però ja es pot dir que el nombre de badocs que es creuen molt vius és infinit. Per a aquesta mena de gent, és reservat en breu termini el càstig del remordiment. Ells també votaran l'Estatut, però abans hauran murmurat i escandalitzat fins a l'excés. En dia no llunyà s'adonaran que en els moments més solemnes de la història de Catalunya ells hauran estat un destorb i aquest serà el seu càstig. Circumstàncies de detall que no els eren plaents els privaven de veure la glòria del conjunt. Per a ells serà el remordiment.

Dintre poc temps, el protestatari s'haurà convençut que l'autonomia ha vingut pel més ample i més fàcil dels camins possibles.

Hi havia tres camins per a la consecució de la llibertat de Catalunya : la sublevació, el regateig amb la monarquia i el pacte amb la República.

La sublevació, aquells versos dels *Segadors*, que diuen :

Ara és l'hora, catalans,
ara és l'hora de fer guerra,

preveien una eventualitat perfectament versemblant. Tothom sap que durant la Dictadura hi havia molta gent en peu de guerra, que molts catalans havien ja abandonat la seva professió, que alguns pagesos havien arribat a vendre's la casa. Fou difícil convèncer-los que la liquidació de la Dictadura seria l'equivalent d'una revolució que fatalment conduiria a la llibertat de Catalunya. I, com tots veiem, així ha succeït exactament.

El segon camí era el del regateig amb la monarquia. Només en el cas de veure trontollar el tron, la monarquia ens hauria ofert una mica de llibertat. L'últim govern del rei ja admetia que fos portat a les Corts un projecte d'autonomia. Si el règim monàrquic s'hagués consolidat, no ens haurien donat res. I si ens haguessin fet alguna concessió a canvi de besar els peus de Sa Majestat, aquest acte de vilesa ens hauria valgut l'odi de tots els liberals d'Espanya. Està demostrat que les monarquies absolutistes només es dignen concedir una mica de llibertat quan s'acosta l'agonia. Recordeu el cas de Rússia : no va voler concedir mai ni una autonomia a Polònia : quan l'imperi ja havia perdut en la guerra tot el territori polonès, llavors reconeixia la independència de Polònia.

L'únic camí de la concòrdia real, que no és precisament la concòrdia que preconitzava el senyor Cambó, era el de la República, el del pacte entre els pobles d'Espanya, solució molt més legítima i durable que la del favor reial, la solució que defensaven tots els homes liberals d'Espanya, que han resultat ésser els més clarividents.

Quant a les circumstàncies que dintre Catalunya han preparat el plebiscit de diumenge, hem de repetir que dia vindrà que tothom reconeixerà que no podien ésser més favorables. Es pot admetre discussió sobre molts detalls de les eleccions pasades, però no es pot negar que mai no s'havia votat tant. Les eleccions varen interessar al poble i varen arribar a tenir el caràcter d'un plebiscit, d'un alçament. Davant d'aquests resultats, l'home catalanista d'esperit liberal no té més remei que inclinar-se, sigui del partit que sigui. Encara no sabíem que el catalanisme hagués arribat a les últimes capes socials. I si hi havia arribat, era natural que en manifestar-se no votés a favor de la Lliga. Si no voleu admetre que el catalanisme no havia arribat fins a les últimes capes, si volguessiu fer constar que s'hi va barrejar l'obrerisme, us contestaríem celebrant que per primera vegada el catalanisme i l'obrerisme s'haguessin abraçat i besat, animats per l'esperança d'una major justícia política i social.

Els que s'esgarrifen davant l'espectacle de l'abraçada del catalanisme i l'obrerisme, són uns insensats. L'obrerisme serà un element anarquitzant i irresponsable mentre no el vulgueu reconèixer com una força legítima. Els anglesos, que tenen un altre sentit de la collaboració entre el capital i el treball, mesuren els graus de civilització d'un país amb el nombre d'homes sindicats. El règim monàrquic obligava l'obrerisme a viure a les catacumbes. Quan les organitzacions obreres s'hagin aclimatat a viure a plena llum, adquiriran un sentit de la responsabilitat que serà el seu sisè sentit. El règim de clandestinitat—per ambdues parts—en què ha hagut de desenrotllar-se la lluita social, no sols ha perjudicat les classes per ella afectades, sinó també el catalanisme. Als que s'escandalitzen en veure l'espectacle de l'obrerisme lluitant per una major justícia, podria dir-se'ls que són ells els que desitgen un règim patronal de clandestinitat. I si no es veuen amb cor de resoldre aquest problema, podria dir-se'ls que tampoc no es deuen veure capaços d'organitzar la producció en harmonia amb els interessos del món i de la nostra època. Si temen que l'autonomia representarà un afebliment de l'autoritat, els recordarem el llarg període de les bombes, el llarg període dels atemptats i la poca eficiència que en ambdós períodes va demostrar una policia que no coneixia el país i potser es pensava que era una tropa d'ocupació.

Tothom votarà l'Estatut, però fixeu-vos bé en els que hi facin certa mena de reserves : fixeu-vos-hi i apunteu-vos llurs noms : és gent amb esperit de sometenista, en la pitjor accepció del mot, gent reaccionària, amb ànima de dictador i de feixista honorari.

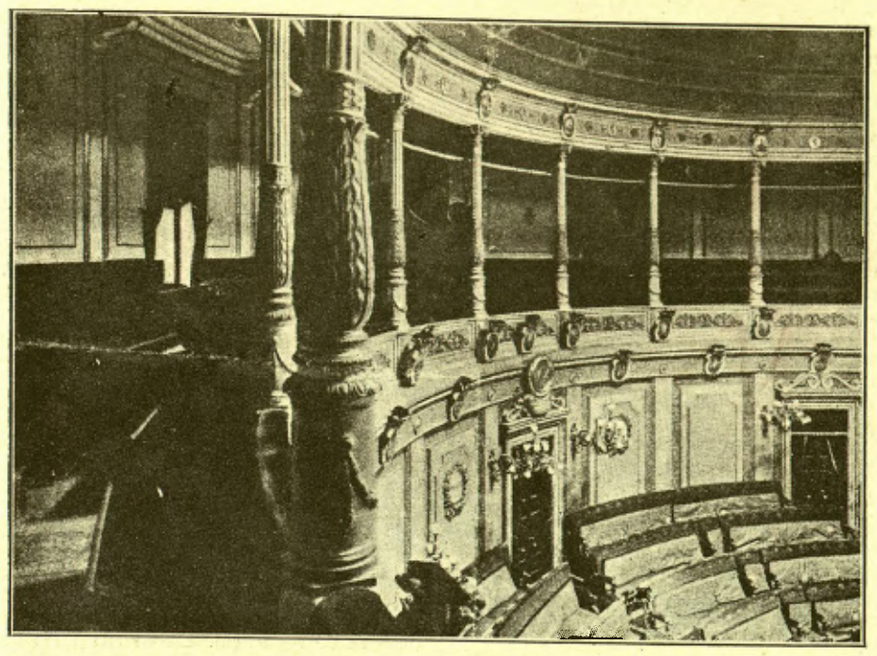

La tribuna pública del saló de sessions del Congrés, on el Govern ha de presentar l'Estatut com ponència seva

De Dijous — a Dijous

L'ordre públic i l'Estatut

Quan els adversaris, o simplement, els comentaristes no simpatitzants, han dit que els catalans no teníem capacitat de governants, la indignació ha estat general en el país i hom ha tingut ocasió de dir, en les converses i en els diaris, unes frases inflamades.

Heus ací que ara ens trobem davant de l'Estatut de Catalunya i que el tema de la incapacitat dels catalans per a governar-se torna a plantejar-se amb més franquesa que mai. La gent d'ordre veu amb simpatia o, si no, amb benevolència, la carta de les nostres llibertats : hom està conforme que tinguem la Hisenda, l'Ensenyament, les Obres Públiques, però...

Però, hi ha el problema de l'ordre públic. Les forces vives del país no dissimulen la seva alarma o, si voleu, l'angúnia, davant la possibilitat que el manteniment de l'ordre sigui encomanat a mans catalanes. Les forces vives consideren els homes del seu país capaços de legislar i administrar sobre totes les matèries, però aquesta confiança s'esvaeix quan es tracta de mantenir les funcions d'autoritat. I no cal dir com aquesta lamentable falla de sentit polític i patriòtic és fomentada i aprofitada pels senyors de Madrid interessats a posar bastons a les rodes del nostre Estatut.

Per això és particularment interessant de remarcar la manera com el públic, selectíssim, de l'Ateneu, va rebre les paraules del senyor Amadeu Hurtado, quan, en la seva conferència del dimarts, va plantejar clarament el problema : «Si no tenim l'ordre públic, no tenim autonomia.» Exactament. Si a cada conflicte que se'ns presenti, les nostres forces vives han d'anar a Madrid a pidolar protecció, on és la nostra autonomia? On és la nostra llibertat?

El públic de l'Ateneu va copsar tot el valor de la qüestió, que és allà on rau, fonamentalment, el catalanisme. I va tributar, a peu dret, una ovació clamorosa al conferenciant.

Cal que reflexionin sobre aquest punt tots els catalans. Si no tenim confiança en les dots de govern de la gent del nostre país — que això és, i no res més, dubtar de la nostra capacitat d'exercir funcions d'autoritat — en nom de què demanem l'autonomia?

Es en aquest fragment de la conferència del senyor Hurtado on l'aspecte essencialment catalanista de l'eficàcia de l'Estatut es presenta amb tota la seva nuesa. Es, per dir-ho amb unes altres paraules, la pedra de toc que posa a prova la sensibilitat, la percepció política del nostre poble. Si davant del fet transcendental de l'ordre públic comencem per declarar implícitament la nostra feblesa, la nostra por davant la responsabilitat del poder, com queden, on van a parar totes les batalles, totes les campanyes de la història gloriosa del catalanisme?

Una de dues : o els catalans som capaços de governar-nos, i en aquest cas ho podem fer íntegrament, o no en som capaços, i, aleshores, més val no pensar en autonomies i resignar-se beatament que els anys i la història ens canviïn la pell.

J. M. P.

MIRADOR INDISCRET

Qui ho entengui...

Durant l'estada del comandant Franco a Barcelona, un company nostre va intentar fer-li un interviu.

—*No puede ser* — li digué l'aviador-diputat.

—Per què?

—*Porque no puedo hacer declaraciones.*

—I per què, no pot?

—*Pues, porque no quiero.*

El diàleg va acabar així.

El governador revolucionari

Els primers dies que el senyor Esplà va ocupar el càrrec de governador de Barcelona, va declarar-se un incendi.

El seu secretari, Brauli Solsona, va dir-li :

—Senyor Esplà, hi ha un incendi.

—I què?

—Oh, com que és costum que hi vagin les autoritats, i entre elles, naturalment, el governador...

—Crec més convenient que hi vagin els bombers — féu el senyor Esplà.

Impaciència immotivada

Quan els protestataris de la Monumental van anar a trobar el governador civil, el senyor Carles Esplà va dir-los, entre altres coses pròpies de la seva autoritat, que si el toro que havia motivat llurs protestes era petit, bé podien esperar que es fes gros.

Algú dels protestataris es va pendre la frase del governador com una broma, i l'Esplà, pretenent haver-la dit seriosament, va respondre :

—Si heu pogut esperar vuit anys a tenir tracte d'homes lliures i dignes, amb un parell de mesos en teníeu prou per esperar que el toro creixés.

«Esprit» parlamentari

Madrid. Als passadissos del Congrés.

El senyor Fernando de los Ríos s'apropa a un grup de diputats i periodistes que parlen i riuen amb gran animació, i els diu, amb el somriure als llavis :

—*A ver : ¿qué pasa por ahí?*

Li expliquen uns quants *potins*, i el ministre socialista els celebra sense reserves.

—*Cuenten más, cuenten más...* — fa.

I aleshores, un dels contertulis diu :

—*Pues, según parece, el ministro de Justicia y la señorita Kent sostienen relaciones formales.*

El somriure s'esvaeix completament de la cara del senyor de los Ríos. I, tot girant l'esquena, declara :

—*No me ha hecho ninguna gracia.*

Massa democràcia

Va produir un cert desconsol entre la junta de l'Ateneu el fet que un cambrer de la casa cobrés al senyor Francesc Macià la consumació que va fer després de la conferència del passat dimarts.

—Però, home de Déu — deia un vocal al cambrer — ja us ho podíeu pensar que En Macià no havia de pagar!

—Veuran : com que cap de vostès m'ha fet *aquell* signe!

Nacional i tricolor

El senyor Félix Centeno publica a *La Noche* un article inflamat i tricolor a propòsit de l'arribada a Madrid de la senyoreta Lilí Alvarez en qualitat de collaboradora del *Daily Mail*.

L'article es titula : *Para que se enteren los ingleses*. I pel que sembla, del que s'han d'assabentar els anglesos és que *está comprobado que aquí sabemos vivir y vivimos como en un círculo londinense.* (Cosa positivament falsa.)

I afegeix el senyor Centeno :

Sí, señorita Alvarez. Esta vez, no sabemos si su España ; pero, al menos, España, nuestra España, la España de los españoles.

Pel que pugui ésser, més valdria que la senyoreta Alvarez no digués això als anglesos, tal com li recomana el patriòtic collaborador de *La Noche*.

Visca la cultura!

A Madrid, atribueixen a un diputat per Barcelona-Ciutat, per cert un dels més simpàties, l'anècdota següent.

L'home no coneixia Madrid i va preguntar què es podia veure que fos interessant.

—Pot anar al Prado — varen dir-li.

—Ah, sí, el Pardo — va respondre—. Ja n'he sentit a parlar.

Comunistes catòlics

A Sitges, estada de bohemis i homes lliures, hi ha constituït el partit comunista, el qual compta amb una agrupació designada sota la denominació mitològica d'*El Centaure*.

La seva secció femenina, fervent propagadora de les teories de Marx, i que val a dir, dóna goig de veure, cada diumenge, per fer honor a les qualitats dels sitgetans, reparteix la fulla dominical a missa de dos quarts de dotze.

Hom recorda, amb aquest motiu, que a Manlleu hi havia hagut un Centre Anarquista de la Mare de Déu del Carme. Però, sense anar tan lluny, a Sitges mateix hi havia hagut — no sabem si encara hi és — un centre d'idees avançades, en el saló de sessions del qual penjaven sengles retrats de Ferrer i Guàrdia i de mossèn Cinto Verdaguer.

Un dels *copinscus* (que diu En Pich) del tal centre, es casà, naturalment, *pel civil*.

En ésser davant del jutge, a la pregunta ritual d'aquest de si volia Tal per esposa, respongué *ex abundantia cordis* :

—Sí, pare.

D'una tarja que no perd actualitat

El senyor Josep Miquel i Andreu es féu imprimir en les seves targes particulars, sota el seu nom, aquestes tres paraules : Candidat a diputat.

Ara, un cop celebrades les eleccions i a fi que les alludides targes no veiessin minvada llur prestigiosa actualitat, l'inefable senyor Miquel i Andreu s'ha imposat una tasca altament heroica : la d'anar escrivint a cada tarja un «ex» davant de la paraula candidat.

El més deplorable de tot això és que ni valent-se d'aquest trucatge pogué aconseguir gratuitament una plaça de l'auto-car que una colla organitzaren per anar a Sant Feliu de Guíxols a celebrar el triomf de l'Esquerra Republicana de Catalunya.

«Passen monstruositats»

El senyor Francesc Serinyà escriu — actualment els publica a *L'Opinió* — articles d'aviació. Això no és sorprenent, perquè el senyor Serinyà té un càrrec o altre a l'Aeròdrom Canudas i per tant està ficat en algunes de les qüestions que tracta.

El dia 24 dels corrents mes i any, l'esmentat diari publicava un article del dit senyor, el qual contenia aquest paràgraf :

«Pel fet d'estar tot el que fa referència a l'aviació, centralitzat a Madrid, passen a Barcelona monstruositats que no passarien si fóssim els que vetlléssim la nostra aviació. Es dóna el cas absurd de subvencionar una entitat aeronàutica barcelonina que fins fa pocs dies ostentava el títol de *Real*», etcètera, etc.

Com que els lectors dels articles del senyor Serinyà, empleat a l'Aeròdrom Canudas, no tenen els antecedents que ell i nosaltres posseïm respecte aquest títol de *Real*, bo serà que els els donem nosaltres, amb la qual cosa, de passada, confirmarem que «passen monstruositats».

Fa tres anys gairebé justos, la Lliga Aeronàutica de Catalunya canvià el seu nom pel d'Aero Club de Catalunya i, essent afiliat aquest del Real Aero Club de España, va demanar — exactament el 13 de juliol de 1928 — el dret a «ostentar también el título de *Real*, cual las otras asociaciones filiales de ese Real Aero Club de España». Firma l'ofici fent aquesta petició l'aleshores secretari, Josep Canudas, molt conegut perquè surt sovint als diaris.

Sis dies després, el marquès de Borja, president de la Comissió Aeronàutica del R. Ae. C. E., contestava que podien dar-se el gustàs d'usar el dit títol, segons R. D. del 24 de juny d'aquell any.

Al llibre d'actes de l'entitat, amb data del 3 d'agost de 1928, n'hi ha una que diu, amb el formulisme tradicional : «*Título de «Real»*.—El infrascrito secretario da cuenta» de l'autorització d'usar el preat títol. L'*infrascrito secretario* és, naturalment, Josep Canudas.

Sabent això, no s'acaba de veure ben bé quantes aplicacions té una altra frase de l'article del senyor Serinyà, empleat de l'Aeròdrom Canudas. En la tal frase es parla de «senyors disfressats de republicans». No sabem ben bé qui ha volgut senyalar el senyor Serinyà. Potser ho voldrà arreglar dient que abans del 14 d'abril ell i els seus aliats anaven disfressats de monàrquics.

Però ja estem d'acord, el senyor Serinyà i tot plegats, que passen monstruositats.

Votar l'Estatut és com recobrar la clau de casa

Un apolític

Es sabut que el dia de l'explosió del Passeig de Gràcia es reuniren a la Generalitat el President i els consellers amb el governador civil, senyor Esplà. El conseller Vidal Rossell, en travesar el Saló de Sant Jordi, preguntà a un funcionari de la casa:

—On es celebra la reunió?

Li indicaren la dependència. Però vetací que En Vidal Rossell treu el nas a la reunió i se'n torna ràpidament. Passant pel davant del funcionari, fa aquest comentari:

—Res: enraonen de política.

Precaució

A l'entrada de la redacció d'un diari d'esquerra, hi ha un avís que diu: «Es prega als qui hagin estat socis de la U. P. facin el favor d'anar-se'n abans no se'ls hagi de treure.»

L'altre dia, sota el cartellet, un passavolant afegí: «Encara que siguin regidors del partit.»

Dir-li a la cara

En el Cafè de la Rambla hi ha una penya integrada d'estudiants, comunistes del B. O. C. i socialistes de la U. S. de C. Una tarda, en entrar al cafè el jove Gil Miret, habitual de la penya, es parlava del conflicte del Port. En Miret interromp un senyor que tenia la paraula. Li diu:

—Perdoni, però vostè no n'està assabentat.

L'altre replica. En Miret afegeix:

—Doncs en aquest cas, dec dir-li que vostè no hi entén res. Els diaris deien...

El senyor no el deixa continuar:

—Dels diaris no en faci cas. L'altre dia deien que s'havia reunit al meu despatx una comissió d'obrers; i no era veritat.

En sentir això el jove Miret s'escama, i pregunta a un contertuli del costat:

—Qui és aquest senyor?

—En Serra i Moret — respon l'interpellat.

El jove Miret, del sobresalt, tomba damunt els pantalons del veí la taronjada que xuclava.

Piquiponiana

En un restaurant de la plaça de Catalunya es troben sopant el senyor Pich i Pon i un dels seus més addictes amics. De sobte, per la porta giratòria apareix al saló menjador una gran dama, elegant, ben plantada. Don Joan la mira amb insistència sense que ella li faci cas. L'amic, per no ésser menys, fa el mateix i es permet fer grans elogis de la dama.

Però, vetaquí que En Pich l'interromp bruscament per donar el seu parer:

—Sí, està molt bé; però té unes *fraccions* molt vulgars.

Zamora, perfecte marit

El popular futbolista català Ricard Zamora i la seva esposa passen, com cada any, llurs vacances d'estiu a la platja de Garraf.

Amb tal motiu els nostres esportius poden gaudir, en ple Baixador del Passeig de Gràcia, de l'exhibició d'unes habilitats fins ara ignorades al famós porter internacional.

En Zamora introduint-se dins un vagó de segona, amb visibles mostres de dificultat, tot ell perfumat d'aroma de cafè i amb les corresponents paperines i paquetets del sucre, mantega, etc., ocupant-li absolutament braços i mans.

Sempre hi ha un... millor

Dalt del tren, camí de Barcelona, un vilanoví i un sitgetà mantenen una conversa desapassionada i plena de cordialitat. La suposada rivalitat entre els habitants de les dues viles de la costa ponentina no es traslueix pas ni el detall més mínim. Però quan la conversa s'enfoca amb mires a un minuciós escrutini de personalitats residents a llurs viles respectives, les coses agafen una tivantor que els ulls els hi delaten amb la més diàfana de les eloqüències.

—En Macià és fill de Vilanova...

El sitgetà no diu res.

—El Dr. Aguadé des de fa molts anys estiueja a la nostra platja...

El sitgetà persisteix en el seu mutisme.

—En Mir i En Junoy...

Abans de declarar-se vençut el sitgetà opta per una sortida humorística i l'interromp tan seriosament com pot:

—A veure si encara em voldreu fer dubtar de la residència del nen Utrillo!...

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

BARCELONA-SAINET

Tarda de festa a la platja

Un intent de classificació de la multitud de la platja: els que encara han de menjar; els que mengen i els que ja han menjat. Perquè aquí de seguida us adoneu que tot gira al voltant de la vianda.

Els ulls oberts als rètols i les orelles atentes als crits. Damunt les fustes dels *merenderos*, canten les lletres mal pintades: «*La Adalia. Caracoles y moluscos*». Un altre: «*Plus Ultra. Calamares y pulpos. Arroz a la marinera*». Un altre encara: «*Mar y Playa. Se sirve con esmero y economía*». I així aniríem resseguint la platja, fins a comptar-ne deu o dotze.

A les portes dels barracots engalanats amb la bandera republicana, surten els cambrers despentinats, l'americana d'un blanc confós i la cigarreta entre dents:

—*Paze er zeñorito. Ponemos una mezita?*

I manegen els tovallons com si fossin caça-papallones per atrapar els possibles clients entre la gentada.

Més gràfics i incitants que les pissarres que canten la carta, hi ha els menús al viu, exposats dins els aparadors i sobre els taulells. Posada en un vas de vidre hi ha una delicada toia de llagostins, com campànules color salmó amb fulles de julivert. Les llagostes jeuen cargolades, preses d'una mandra majestuosa. En les cassoles s'ofega la sardina en escabetx, brilla l'or i l'argent de les rodanxes de lluç fregit, i hi ha uns popets a la llauna que tenen un color rosat, de criatura de tres mesos, que trenca el cor.

La gent va i ve. Ensuma les cassoles. Es detura davant les parades improvisades amb cavallets i posts recobertes de drap blanc. Castells de mollusos coronats per les llimones. «Són de roca, plens i macos!», crida la venedora. Sota la cadeneta roja dels xorissos uns tristos llonguets obren una boca de pam. A la demanda d'algun comprador, un xorisso es desprèn de la tira i va a caure dins la gola del llonguet.

Les criatures empipen les respectives mares. Es daleixen per les xocolates amb pela d'argent, o bé per aquelles «madalenes, calentes d'ara!». Els ulls dels menuts van a aquell arbre meravellós que sosté un homenet que fuma amb pipa; pengen de l'arbre fruites de caramel que la llum de la tarda fa transparents. Per excitar els nois hi ha encara una parada de síndries primerenques tallades a mitges llunes.

Aquí ens detura la gent que ha format una rotllana al voltant de tres *peixos melba* posats en una panera a terra. En la penombra del cul de sac que fa el grup de badocs, els peixos destaquen amb una lluïssor metàl·lica, de casc de cuirassat. Una dona n'alça un i el sosté per la cua. De la boca en cau un filet de sang. La venedora canta:

—Pesseta! Tots a pesseta!...

—Tres rals, no?

—I ai! Si gairebé els regalo...

L'animal és temptador. La dona se'l queda, i mentre l'hi emboliquen, es gira i diu als del rotllo:

—Si se sap tallar surten unes rodanxes precioses.

En les llargues taules parades al defora de les tavernes la gent està colze a colze. Per damunt la fusta tacada de vi circulen els plats curulls de closques de marisc, les plates d'amanida i els porrons. Les dones, flanquejades per les respectives famílies, reparteixen minestra i consells. Els nois han de trabocar el vinagre perquè els pares puguin blasfemar, i les criatures de bolquers ploren, car contagiats per l'exemple els ha entrat una gana sobtada. Sort que aquí les sines surten per si soles de sota la roba i mentre els menuts s'hi agafen desesperadament, la mare mastega una pera o bé parteix la truita.

Aquest tros de Barceloneta abocat al mar té un aire d'intimitat que esvera. Contribueixen a donar-l'hi les cases altes de nova construcció. Tota la vida que enclouen es descabdella de cara al públic. Semblen escenografies de melodrama americà: cada obertura és un escenari. Als baixos es juga a cartes sota la làmpara; al primer pis, una dona renta una criatura; al segon hi ha una família entaulada, i al tercer, una parella amb roba *de chambre* es diuen tendreses, repenjats a la barana del balcó.

Sortides d'algun establiment de banys, travessen l'escena dues noietes virolades, amb els cabells estirats per l'aigua i la boca pintada de vermell de barca. Les acompanya un jove bru, vestit amb un equip blanquíssim. L'elegància simple del tercet detona en mig de la multitud en cos de samarreta. Les noies pensen en unes taronjades xuclades damunt el marbre del bar; naturalment, l'oli de les patates fregides, les cassoles de sardina, aquella abundància d'aliments i d'humanitat les reprèn. Estan com esporuguides. Des d'una taula s'adonen dels tres desplaçats i surt la primera exclamació:

—I que macos!

D'alguna boca mal educada en surt un pinyol d'oliva projectat damunt el tercet. El jove blanc i bru anava a indignar-se, però una de les noies li ha agafat el braç:

—Anem, Jordi.

Els tres s'escorren per un carrer perpendicular cap a agafar el tramvia. El ganàpia del pinyol els segueix amb els ulls mofetes. Després, posa els peus en el banc on seu, i imitant la veu prima de la noia repeteix tres vegades: «Jordi... Jordi... Jordi...». Quan anava a acabar, amb una riallada s'ha adonat que un gos ensumava el cistell posat sota la seva custòdia i ha donat una puntada de peu a l'animal.

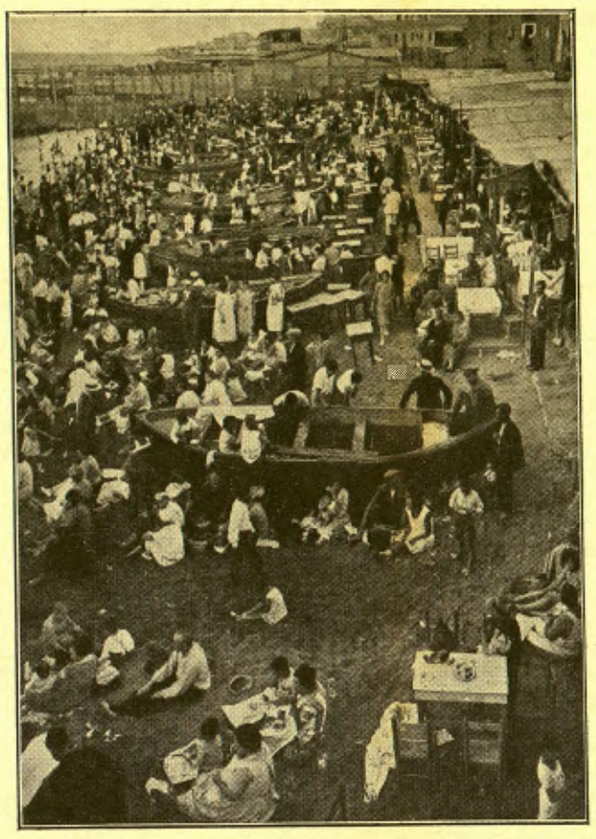

«Es impossible veure net un pam quadrat de sorra»

Hem entrat a *La Eritaña*, que ens promet uns *caracoles superiores*, i ens hem assegut sota el toldo, cara a la platja. Es aquesta una zona relativament tranquil·la. Per entre les banderetes i els ornaments de paper que recobreixen el sostre guarnit de revetlla, es filtra la llum de la tarda i només ens n'arriben uns rajolins tènues i blanquinosos. El lloc està parat amb estovalles blanques, gerros amb flors artificials, gàbies d'ocells i anuncis metàl·lics de licors.

Sota el toldo es refugien els temorosos del sol, de l'arena i de l'aigua. Seuen en les taules unes noies de cabells lluentíssims i galtes empolvades, a cent mil llegües de les damiselles esportives. Al seu costat el promès, amb el qual sostenen un idilli *camouflé* d'aquells que s'estilaven abans de la guerra:

—A mi m'agraden en salsa.

—Doncs a mi a la vinagreta.

La mare tracta d'aigualir aquestes frases passionals:

—El pare d'aquesta—i assenyala la filla al xicot—, quan anàvem a la platja sempre els menjava a seques.

I continua enfilant cargols amb l'escuradents.

La mitja llum i la remor de les banderetes de paper mogudes pel vent convida al festeig. En una altra taula, una altra parella. Ella és una *demi-mondaine* de tercera categoria, que menja amb el tovalló nusat darrera el clatell afaitat de nou. El que l'acompanya porta una gorra plana i uns bigotis feréstecs. Ella crida: «Joaquín!» i se li acosta el mosso que sembla un barber de suburbi. La dona li demana quelcom en veu baixa i el Joaquín deu respondre-li amb un acudit groller, ja que ella s'ha clavat a riure a boca plena. La rialla fa alçar el cap a tothom, i la mestressa de la casa, des de darrera el taulell, somriu satisfeta del tacte i maneres de la dependència.

Alcem-nos de la taula i intentem transitar per la platja. Vet ací un propòsit gairebé irrealitzable. Es impossible veure net un pam quadrat de sorra. Allí on no hi ha una persona, hi ha un cistell ple de minestra; allí on no hi ha un cistell, hi ha un gos o bé una criatura. A vegades en un mateix lloc hi ha les tres coses: persona, criatura i cistell, una damunt l'altra.

Aconseguim fer la volta per la platja saltant per damunt dels atuells més inimaginables i per damunt de cossos humans. Aquí són unes cames peludes, amb els pantalons arromangats al genoll; més enllà uns braços i unes espatlles femenines que surten d'una combinació; i després saltem pel damunt de dues criatures nues que perforen la sorra. I en la nostra carrera d'obstacles ens toca salvar encara cassoles, pilots de roba, galledes, gossos, bots de vi... Sense comptar les malediccions que acompanyen el nostre pas!

Finalment hem trobat un magnífic observatori en una barca falcada en l'arena. Asseguts a la borda, amb les cames brandant al defora, pesquem gent. Només amb el contingut d'un o dos farcells, cada família aconsegueix insinuar en la platja l'ambient de la llar. Costat per costat, tots asseguts a la sorra, i mentre uns sembla que estiguin entaulats en un restaurant de categoria, els altres diríeu que mengen sota el pont.

Aviat, però, entre rotllana i rotllana s'estableixen contactes. Quan no és el gos d'uns, és la criatura dels altres que envaeix la zona aliena i provoca les primeres excuses:

—No el renyi. La canalla ja se sap...

Quan es tracta del gos:

«Damunt les fustes dels «merenderos» canten les lletres mal pintades»

—Cada diumenge em faig el propòsit de deixar-lo a casa, però a l'hora de marxar em fa pena.

I de seguida ve la confraternització i les confidències de mare a mare:

—Els diumenges que ens quedem al pis, el nen gairebé no sopa. En canvi, aquí a la platja...

—Es clar, dona. Això és salut.

I així cada grup. Finalment, hom acaba per no distingir converses. Totes es confonen amb el soroll de la mar.

Aquesta hora de cap al tard és la millor. Tots els colors estridents de la platja s'han esmorteït. Només domina el blau intens del mar, trencat ara per un patí. En ésser davant la platja el seu tripulant modera la marxa i «marca» una estona. Després torna a bracejar i se'n va per l'esquerra. Damunt les atlètiques espatlles s'ha endut els darrers raigs de sol que quedaven en escena.

ANDREU A. ARTIS

L'APERITIU

Les dones i l'Estatut. — El fet que les dones del país puguin donar la seva adhesió a l'Estatut, per mitjà de la signatura en les llistes obertes a les Alcaldies i a les tinències, constitueix un moment delicadíssim que val la pena de comentar.

No és la primera vegada que les dones es manifesten en una forma semblant, però els motius d'ara són d'una gràcia i d'una transcendència mai vistes. Les dames de la dreta i les filles de Maria de totes les temperatures socials i econòmiques, havien omplert paperasses de signatures recargolades, amb aquelles vocals gòtiques una mica *standard* que fabriquen en els collegis lúgubres i tronats. Havien dut aquestes signatures, relligades en un blau puríssim, a jeure sobre la falda d'algun prelat obès i cerimoniós, d'aquells que diuen adjectius de sucre tot obrint i tancant els ulls i fregant els vidres de les ulleres amb unes pestanyes rígides i negres com les potes de les formigues.

Els motius d'aquesta mena d'actes sempre eren una mena d'esquer olla i sentimental publicat en aquestes revistes que conten miracles i que quan s'indignen posen una punta excessiva d'all a les torrades i a la conversa. De vegades les dames es movien per una tamborinada de retòrica buta engegada per una *vedette* de la trona de les més acreditades, o es movien perquè al carrer del Bruc, un home amb unes barbes de cotó fluix i una americana sense conseqüències es dedicava a vendre Bíblies protestants. L'acció collectiva de les senyores partia d'una provocació sectària o d'unes ganes fora mida de fer mullader. Generalment sempre s'invocava la religió i la moral, i n'hi havia prou amb una estàtua nua, un concurs de *slips* o un negre que es passegés per la Rambla sense samarreta.

Aleshores totes les dones addictes a cent mil confraries, amb una mentalitat microscòpica i una consciència de llagosta bullida, se n'anaven a trobar el governador, feien reverències als policies, obligaven a publicar notes en els diaris, i conjuminaven processons, i es passejaven pels carrers a l'hora de la digestió amb grans xarangues patètiques, arrossegant pells de pantera i traginant imatges amb molta flama i molt metall.

Les dames que actuaren, i que actuaran, en aquesta forma es pensen que això és intervenir en la vida pública, i sortir-se dels cabdells i els fogons particulars, per respirar un aire de modernitat i d'emancipació. En definitiva tots aquests trucs exhibicionistes no han passat de mers entreteniments, com les vetlles perpètues, les vetlles nocturnes, el cinema benèfic i les costellades de reparació. Els marits i els pares de família s'ho han mirat sempre amb una tranquil·litat absoluta, perquè les dones feien allò que els homes no s'atrevien a fer, perquè se'n donaven una mica de vergonya. Hi ha excellents marits que es creuen que exhibir un nu escultòric en una plaça pública és un espectacle canibalesc, que fa trontollar els lloguers de les cases i les salsitxes fumades de les xarcuteries; però, naturalment, aquests marits se'n guardaran prou de protestar i deixaran que la seva dona passi una gran calorada, en una manifestació vibrant a les escales del Palau del Bisbe.

En canvi, la dona, en el nostre país, voltada d'una mena de desmenjament elegantíssim, s'ha mirat les coses de la política i d'un veritable interès públic amb la mateixa indiferència que guaita la gorra d'un cobrador de tramvia. I és que potser la dona, que té un gran instint, tenia una certa raó de fer-ho així. Aquí, en el segle passat, hi hagueren els moments apassionants del carlisme; era una política amb sang i pistoles i renyines familiars de gran ferocitat i intransigència. Aleshores les dones varen jugar el seu paper. Després d'aquests fets, les dones s'han abstingut. El catalanisme que hem viscut durant trenta anys només s'ha pogut captar una relativa simpatia femenina.

Les dones han agafat els temes decoratius més o menys pomellístics i montserratins; tot obeïa a un lirisme acaramel·lat o a una tendresa de be artificial. I és que la política catalanista, fins la dels millors moments, no havia agafat mai les proporcions nervioses i fisiològiques d'ara. El trasbals ibèric, que, com totes les coses humanes, pot encaixar els cops de puny de la crítica, i fins quedar desencaixat en alguns indrets, té, si més no, aquesta ferocitat de cosa jove una mica espellada, i aquí a Catalunya el pulmó polític ha arribat a un instant de franca i descordada respiració. Ja he dit aquí mateix, i això ho reconeix tothom, que això d'ara és diferent de tot, i l'Estatut que s'ha de votar diumenge perd la mica de greix d'interès personal, fa que desapareguin els noms dels homes, per agafar l'aire meravellós d'una gran bandera viva, inflada de les esperances més enlluernants. Es naturalíssim, doncs, que les dones de Catalunya, i les dones joves sobretot, sentin aquest impuls, i es sentin carn i ànima amb una punta de vibració política. L'Estatut votat per tothom és el primer acte del catalanisme que fa sentir imperativament al moll de l'os el dilema de vida o mort. Jo no sabria avenir-me de cap manera a veure un triomf de l'Estatut inferior al triomf de la candidatura d'Esquerra. No crec que cap català sigui incapaç de veure la seva allucinant transcendència. Es necessita ésser un absolut canalla o un incomprensiu de sang glacial, per restar indiferent o dropo davant la votació del diumenge.

Jo, que penso això, he vist amb una simpatia gran aquest moviment espontani de les xicotes del país, fet d'una manera gens espectacular, amb una netedat i una flexibilitat esportives, amb un sentit delicadíssim del deure. Es inútil fer res que tingui una mica d'esperit sense la col·laboració de les dones. Nosaltres hem sofert d'aquesta manca de *partenaires*; ara sembla que les coses s'endeguen en el millor sentit: les dones de Catalunya es faran creditores de tota la nostra alegria i tot el nostre agraïment.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

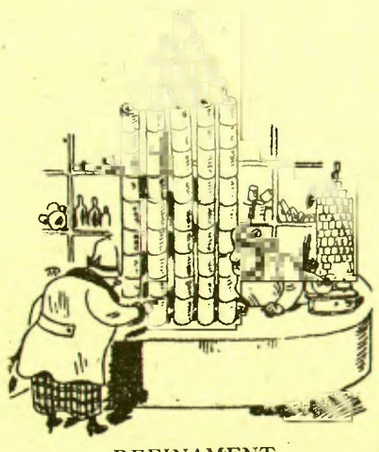

REFINAMENT

—Vol donar-me aquesta d'aquí?

(*Lustige Blätter*, Berlín)

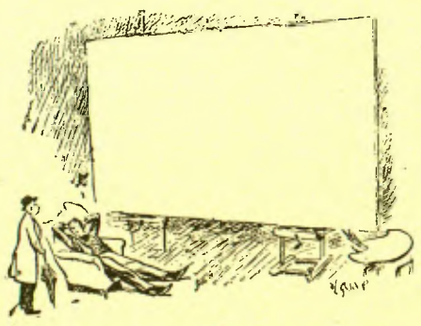

—Encara no has començat el quadro i el Saló s'obre demà passat?

—Naturalment; si el faig avui, demà passat ja no serà d'avantguarda.

(*Punch*, Londres)

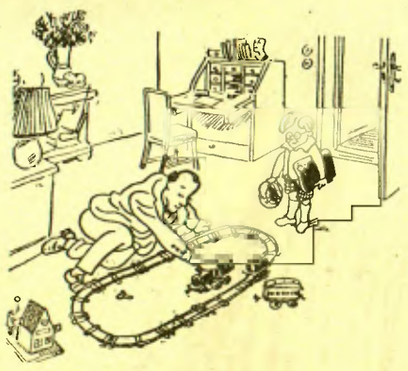

ADOLESCENCIA CONTEMPORANIA

—Papà, jugues seriosament o es tracta de complexos reprimits?

(*Uhn*, Berlín)

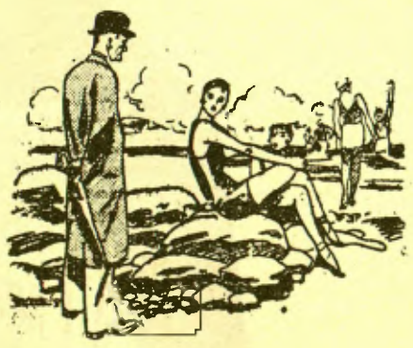

—No se'n quedaria poc de parada ta mare si et veiés amb aquest vestit de bany!

—I tant, com que és el seu!

(*The Tatler*, Londres)

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

L'ACTUALITAT CATALANA

Els problemes socials

Des del 14 d'abril, el que s'acostuma a anomenar el problema social es complicava i agreujava progressivament a Catalunya, seguint un ritme accelerat, quan, tot de cop, per diverses causes difícils de resumir, la tempestat s'ha allunyat. En aquests dos dies de festa, ha renascut la calma. I potser aquest petit repòs en la lluita constant del nostre poble — que probablement no tardarà a ésser represa —, és el moment precís per parlar d'aquesta qüestió que sembla endèmica a Catalunya.

De totes maneres, durant el període que va de la proclamació de la República fins a l'obertura de les Constituents, contra el parer de molts, no s'ha corregut un perill molt greu.

La mateixa gent conservadora, que en el llarg temps en què ha exercit el poder no ha sabut endegar aquest problema i l'ha deixat convertir en endèmic, és la que ha escampat més el pànic per tot el país. La represa violenta — però amb molta menor violència que abans — de la lluita, sembla que ha esverat aquella gent i li ha fet declarar la incapacitat d'un govern que en uns moments difícils com aquests ha sortejat amb habilitat el problema que aquella gent li havien deixat per resoldre.

I en el fons, el problema social de Catalunya no és tan greu com sembla en aparença. Es un problema que no s'ha mirat mai de solucionar racionalment, i que, tenint i tot en compte la seva forma actual, es solucionarà el dia en què hi hagi un govern democràtic i els organismes de govern necessaris.

Si ho examinem bé, veurem que tots els factors que determinen el caire especial que pren aquest problema en el nostre país, poden desaparèixer davant de governs que comprenguin l'evolució de les aspiracions de les masses i que comptin amb els organismes indispensables en tot país civilitzat.

Salvador Seguí

Un dels primers factors que influeix en el problema social és la intransigència i la manca de comprensió amb què es plantegen gairebé tots els conflictes que es presenten en el nostre país.

Davant de la intransigència d'un govern i d'una classe patronal que no ha fet mai gran cosa — per no dir res — en benefici de la classe obrera, aquesta es troba abandonada a ella mateixa, sense cap guia que l'encamini a adquirir un sentit constructiu. La persecució constant com a tota resposta a les seves aspiracions, fa que la massa obrera estigui dominada pels agitadors d'ofici, en lloc d'ésser-ho pels dirigents veritablement obrers.

Si pensem en la forma en què estava plantejat el problema català abans de la dictadura, en què el sentiment de tot un poble no tenia cap solució pacífica, l'estat actual del problema social no és molt difícil de compendre.

A Catalunya hi ha una força obrera predominant, la Confederació General del Treball. Aquesta estava dirigida durant la dictadura per elements als quals el temps no ha passat en va i que creien arribada l'hora de traduir aquesta força, fins ara dissolvent, en una força constructiva. Però retornats al nostre país elements indesitjables, agitadors d'ofici que no han pertangut mai a la classe obrera i que durant la dictadura callaven com uns morts, els dirigents de la C. N. T. es troben ofegats per la campanya demagògica d'aquells i sense valor per reaccionar, per imposar el seu criteri. Afegeixi's a això l'actuació de Largo Caballero, que, seguint el camí de sempre, afavoreix la seva associació obrera volent desconèixer la força de la C. N. T. i contrapuntant dues organitzacions obreres: una de governamental contra una altra acusada de revolucionària.

Davant d'això, la classe patronal, catalanista segons sembla fins ara, corre a acollir-se a qui la protegeixi contra l'única força obrera existent. I, com és natural, el Sindicat, davant d'aquesta situació, s'escapa cada dia més dels dirigents més capacitats per anar a parar a mans del grup anarquista de la F. A. I. (Federació Anarquista Ibèrica), que no concep altra manera de viure que l'agitació social sense cap caràcter constructiu.

Aquesta és, en poques paraules, la situació actual. Afortunadament per Catalunya, el Govern de la Generalitat i els dos representants Barcelona del Govern de la República, Companys i Esplà, han obrat amb un tacte admirable, no pretenent desfer la C. N. T., sinó limitant-se a encarrilar-la pels camins de la llei, que és el que havien d'haver fet, ja des d'abans de la dictadura, els poders conservadors.

Hem dit problema d'intransigència, i així és. Si la classe patronal s'entesta a no evolucionar i el Govern no atén les reivindicacions obreres, que tard o d'hora han de triomfar per camins legals, el problema és insoluble. Però si es reconeix l'evolució de la vida collectiva i el Govern actua amb fermesa per no perdre el control d'aquesta evolució fatal, el problema queda reduït a una organització de la policia i sobretot del poder judicial per tal de castigar els delictes que en cap règim democràtic no es poden tolerar. Són els tribunals i no el Govern a qui pertoca de castigar-los.

Perquè una altra de les causes de malestar de Catalunya és aquesta confusió constant de poders que fa que els tribunals de justícia no compleixin rigorosament el seu objecte, principi essencial de la bona marxa de tota societat organitzada.

Confiem, però, en l'Estatut de Catalunya — que serà un gran pas per remeiar aquesta confusió de poders de la qual patim en tants ordres —, com un avanç cap a la solució dels problemes socials.

W.

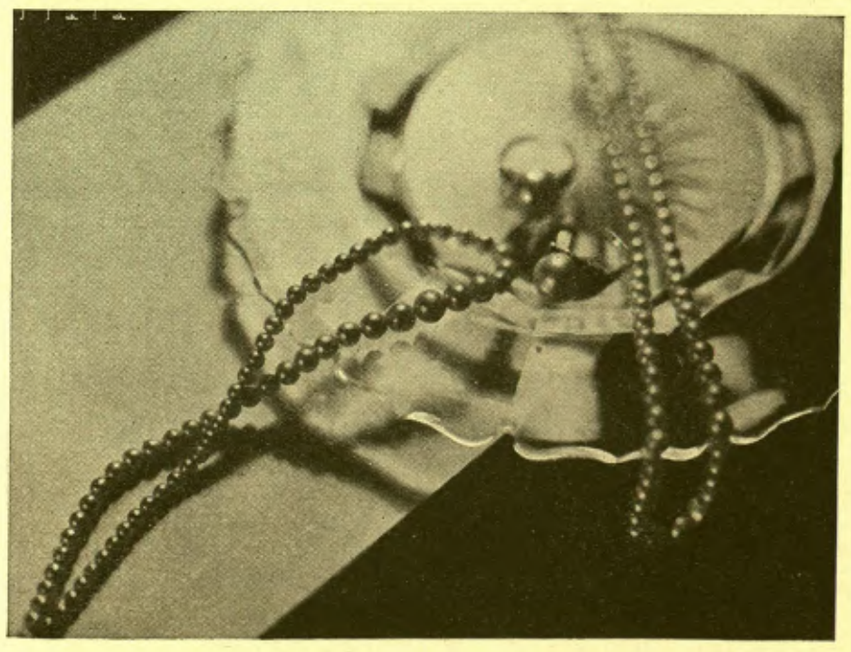

J. ROCA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

Mirant a fora

La corda de Brüning

L'entrevista dels homes d'Estat alemanys i francesos fou cordial, i Laval se'n declarà satisfet. Des del principi aparegué la dificultat essencial. Brüning havia exposat grosso modo *la situació alemanya i Laval li havia respost:*

—Estem disposats a ajudar-vos, però no podem fer res sense tres condicions: garantia, control, pacificació dels esperits. El Parlament no ens ho permetria pas d'altra manera.

—Però—havia respost Brüning—, el nostre de Parlament no acceptaria mai una coacció per lleugera que fos, sobre la nostra independència. Si jo m'hi adherís, seria immediatament tombat.

—Es que no hi ha ningú que deixi diners a un deutor que no vol mantenir-se prudent.

—Sens dubte; però, què dirà Hitler?

Hitler fou l'argument suprem que tot ho dominava.

—No podrieu estemordir-lo? — preguntà Laval.

—Potser sí, si jo tingués una majoria. Però ja sabeu que no la tinc. Teniu, Curtius, que m'acompanya, ha vingut sobretot per vigilar-me, perquè el seu partit només em sosté com la corda sosté el penjat.

Conversa i Conferència

Per què la discussió començada a París hagué de continuar a Londres? Per deferència a MacDonald?

Sens dubte, però també per una altra raó que Stimson deduïa irònicament.

Henderson donava per motiu d'una gran reunió a Londres que a París només hi havia «converses», mentre que per tractar un problema tan important com la salvació d'Alemanya calia una «conferència» amb totes les solemnitats acostumades.

—Pel que em penso—deia Stimson—, Henderson vol dir que si venim a les entrevistes amb Laval com avui, jo vestit de clar i Henderson blau marí, tindrem una conversa; si venim de jaqué, serà una conferència.

Jakob Goldschmidt

El director del Darmstädter und National Bank, més abreujadament conegut per Danat, havia fet una carrera rapidíssima. Fill d'un sastre d'un poblet hannoverià, en 1915 vivia mediocrement de corretatges; però entossudit a no encarregar-se del negoci de son pare, que anava prosperant. En 1918 ja era director d'un banc i en 1924, a la mort de Stinnes, ja era considerat com el primer financier del país: estava al cap de la banca alemanya més important—la que ara acaba

de saltar—i controlava molts afers (era president de 392 consells d'administració).

Quan Stinnes encara vivia i alguns amics seus es neguitejaven pels maneigs de Goldschmidt, Stinnes reia i deia:

—Deixeu-lo bordar aquest gosset petaner. No m'amoïna gens...

Un dia que Stinnes i Goldschmidt es trobaren a la Borsa, aquest li cridà:

—Hi ha gossets que es fan grans, i aleshores no borden, sinó que mosseguen.

Von Stauss, director de la Deutsche Bank, en la reunió dels magnats de les finances germàniques, fou l'únic que refusà netament d'ajudar Goldschmidt. Quan el secretari d'aquest li comunicà els resultats de la reunió i li digué:

—Von Stauss és el que us perd,

—Al seu lloc jo hauria fet igual—respongué Goldschmidt.

El bon sentit obligatori

Entre els periodistes i funcionaris que esperaven la sortida dels negociadors francesos i alemanys reunits al ministeri de l'Interior, hi havia el famós Rappoport, amb la seva famosa barba.

Hi havia una atmosfera d'optimisme; per això el conegut comunista havia preguntat:

—Així, acord perfecte? Unió de les Nacions? Unió sense excepció?

—Sí, amb els soviets i tot.

—Naturalment—féu Rappoport—. Els soviets governen, i quan es governa s'està condemnat al bon sentit.

Un negoci fèrbol

Un escocès—proverbialment avar—és deturat al mig d'un carrer d'Aberdeen per un foraster que li demana foc.

—Senyor—fa el darrer—, veig que us serviu de llumins de la nostra marca. La casa m'ha encarregat que doni una lliura esterlina a tota persona a qui demani foc i es tregui una capsa de les nostres.

I dit això, dóna la lliura esterlina i se'n va. Però encara no havia fet deu passes, sent que el criden i veu l'escocès que se li acosta corrent i li diu:

—Ja m'ho pensava que el vostre negoci no era gaire net. Vinga, torneu-me la capsa de llumins que us he deixat!

EL MALALT ALEMANY

La Conferència de Londres

La Conferència de Londres passarà a la història — una trista història — amb el nom de Conferència de les Set Potències. S'ha dit, i sembla que tothom ho ha admès, que aquesta reunió és la més important que s'ha celebrat des de la signatura del Tractat de Versalles. No cal, però, fer cas d'aquestes dites: quan no es pot crear la gran història s'imposa la necessitat de crear retòrica. El mateix es va dir de la Conferència de La Haia i de la Conferència Europea. Quan es reuneixi la Conferència del Desarmament, preparada durant tretze o catorze anys, es podrà afirmar que és la més important després de Versalles.

Els ministres conferenciants posant per als repòrters

No obstant, la Conferència de Londres podia ésser d'una gran transcendència. De fet no ha estat gran cosa. Els resultats són mansois i tímids. La hipocresia ha presidit la reunió i ha redactat l'acord entre les set potències. No hi ha hagut generositat política per la part dels alemanys, ni generositat política i material per la banda dels aliats. I, naturalment, davant l'amenaça de la ruïna del crèdit alemany, només ha estat possible d'apuntalar l'edifici. Tot el que s'ha fet no té res a veure amb les obres de consolidació que calia empendre. Es, doncs, molt versemblant que si les causes polítiques que han determinat el krak persisteixen, es torni a produir molt aviat un altre desastre.

La convocatòria d'aquesta Conferència fou d'iniciativa anglesa. Això permetia esperar que els anglesos tenien un projecte, el secret de l'èxit. En realitat, l'objectiu immediat d'Anglaterra era el mateix que el dels Estats Units: mirar de salvar els capitals compromesos a Alemanya i evitar la concessió de crèdits nous. A més s'ha posat en evidència que, per ara, els Estats Units no desitgen comprometre més diners en la política alemanya, i que Anglaterra, donada la situació del mercat de Londres, no podia fer gran cosa. L'única mina a explotar era l'estalvi francès. El pretext de la consolidació de l'amistat franco-alemanya obligava, aparentment, els francesos a fer un altre esforç. Però és natural que França, que és la nació que coneix millor la política alemanya, no ignora que aquest daltabaix financier ve d'una crisi de crèdit motivada pel triomf dels nacionalistes en les eleccions del 14 de setembre de 1930 i els excessos que se n'han seguit. França ha estat l'única que ha fet una proposició, però exigia garanties, garanties polítiques i financieres. Suggeria que els crèdits que poguessin concedir-se a Alemanya fossin consolidats per mitjà d'un emprèstit internacional reembursable en deu anys i consentit contra garanties polítiques susceptibles de contribuir a la pacificació d'Europa.

La proposició francesa no fou acceptada, perquè els era molt difícil al canceller Brüning i al doctor Curtius accedir a una condició que hauria provocat la protesta dels nacionalistes. Els ministres alemanys han preferit obrir el camí que ha d'oferir espontàniament — diuen — aqueixes garanties polítiques. Per altra part, mentre França s'oposava a la concessió de crèdits nous sense garanties polítiques, els ministres alemanys preferien la solució de la renovació de crèdits a curt terme, solució que en el cas de l'adveniment d'un gabinet nacionalista el lligaria de peus i mans.

Totes aquestes consideracions han donat la solució següent: serà renovat per tres mesos el crèdit de cent milions de dòlars ofert anteriorment al Reichsbank: es recomanarà a la banca privada que mantingui els crèdits a curt terme i no empitjori la situació: un Comitè s'encarrega d'estudiar la possibilitat de transformar aquests crèdits a curt terme en crèdits a llarg terme.

Com pot veure's, el malalt alemany ha estat objecte d'una cura de primera intenció. El crèdit serà transformat i consolidat si les condicions polítiques de l'Alemanya inspiren confiança, i és lícit de suposar que la banca privada s'inspirarà en el seu egoisme. Qualsevol discurs de Hugenberg, qualsevol incident amb Polònia, o qualsevol parada de l'Elm d'Acer pot comprometre la situació, provocar una altra crisi de confiança i motivar una altra retirada de capitals.

De totes maneres, els resultats de la proposició Hoover permeten a Alemanya fruir de la moratòria d'un any en el pagament de l'anualitat de 1,500 milions de marcs, i els resultats de la Conferència de les Set Potències són la renovació per tres mesos del crèdit de cent milions de dòlars. El mendicant alemany ha guanyat tot això. La Conferència de les Set Potències ha evitat l'aspecte polític del problema. I aquest és el mal. A Londres s'ha fet tan poca cosa a favor de la causa de la pau que potser seria exagerat de dir que s'ha preparat el camí de la pacificació d'Europa. En realitat, Alemanya és una nació intervinguda. Per arribar a aquests resultats sembla excessiu haver mobilitzat tants ministres. Una reunió d'experts o de directors de bancs hauria donat els matelxos resultats.

Com s'ho pendran els alemanys? La situació és delicadíssima: si s'ho prenen malament i fan soroll, pitjor per a ells. Dintre tres mesos caduca el crèdit dels cent milions de dòlars. La millor tàctica — i sembla que els alemanys ho han comprès — és atendre's a l'adagi que diu: «ajuda't i t'ajudaré». Què faran els alemanys des del punt de vista financier? I què faran en l'aspecte polític?

MANUEL BRUNET

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS

F. FERRER AYMAR

Claris, 5 : Telèfon 19763

BARCELONA

RECEPTOR RADIO

«CLIMO»

DIRECTE A LA CORRENT SENSE ANTENA

Màquines parlants elèctriques per salons i grans locals públics. — Discos. — Accessoris de Ràdio i material elèctric en general. — Demostracions diàries. — Receptors de les més acreditades marques

Consell de Cent, 266 (entre E. Granados i Aribau)

Telèfon núm. 23058

BARCELONA

RAMON CLIMENT

EL CINEMA

Això matarà allò

Poques frases han conegut una fortuna tan gran com la que ha obtingut la frase de Víctor Hugo amb la qual encapçalem aquest article. Els nostres lectors saben que la frase en qüestió es llegeix en *Notre-Dame de Paris*. Per més detalls direm que apareix per primer cop en el capítol II del llibre V, i donem aquest informe per si algú té l'humor de verificar la legitimitat de l'ús que ara ens proposem fer d'aquesta frase, que sintetitza amb màxim laconisme una estranya transformació cultural. Perquè Claudi Frollo pronuncia aquests mots tot considerant amb un llibre a la mà, l'edifici de Nostra Senyora de París, moltes són les persones que creuen que l'ardiaca es refereix al conflicte suposat o real entre la Ciència, simbolitzada pel gran instrument de cultura que és el llibre, i la Religió, manifestada visiblement en el llenguatge de la pedra arquitecturada, per l'edifici que és la glòria de l'Illa de França.

Aquest sentit plebeu i superficial del judici de l'ardiaca és descartat immediatament per l'autor. L'antagonisme entre la novetat instituïda per Gutenberg i l'edifici, entre la lletra impresa i l'arquitectura litúrgica, és d'una altra índole més general, per tal com afecta els mitjans d'expressió dels continguts culturals.

S'ha comparat la naixença del cinema amb la naixença de la impremta. Ací com allí, veiem l'aparició d'un mitjà d'expressió i de comunicació espiritual. Aquesta comunicació, gràcies al mecanisme que és la base de la nova tècnica, coneix una extensa difusió, s'infiltra per totes les capes socials i per tots els àmbits de la terra. Només que en principi al cinema, en instituir la supremacia de les imatges, s'assegura la universalitat del seu vocabulari. En canvi, la impremta ve al món en ple reviscolament de totes les llengües vives que assoleixen categoria literària, i el llatí, que havia unificat tota l'Europa cristiana, perd la supremacia enfront l'allau dels nous genis lingüístics. El llibre esdevé un fet nacional.

Però retenim el gran fet de la substitució pel llibre dels vells mitjans d'expressió. El clergue tenia el monopoli dels llibres manuscrits i el poble llegia només en els grans edificis de pedra, portaveu de tota la ciència cristiana que aleshores era la quasi totalitat de la cultura.

Les imatges en els claustres, en les façanes de les esglésies, les miniatures dels missals explicaven, amb una finesa insospitada de matisos, tota la lliçó de la vida. S'asseguraven un rol didàctic sense oblidar un rol subaltern poètic. La lliure invenció, la faula antiga, les ensenyances de les Sagrades Escriptures, s'enrolaven entorn de la imatgeria medieval. Les imatges, immòbils, com convenia a una època que ha tingut com cap més el sentit de l'etern i dels valors immòbils, agabellaven la intelligència i la imaginació dels seglars.

De «Trader Horn», de W. S. Van Dyke

Els que creuen que exagerem en atribuir a les imatges aquesta capacitat de totalitzar als ulls dels illetrats tota una cultura que no tenia res de rudimentària, poden fullejar els tres enormes volums que Emile Mâle ha consagrat a examinar tota aquella prodigiosa cultura només a través de les arts plàstiques animades d'un simbolisme extensíssim.

La gent posseïa una concepció plàstica de les coses. De la imaginació a la intelligència, aquesta era la ruta de l'esperit. Una cultura concreta que el llibre vingué a enderrocar. Això matarà allò. El saber abstracte, la intelligència precedint la imaginació, saber portàtil, còmode per tant, assoleix la supremacia social i el sentit de les imatges s'esfuma i emmudeix.

Això matarà allò. El cinema inverteix els termes i assistim a una nova rehabilitació de les imatges? Els cinemes fan concurrència a les llibreries? Fatigats de tant pensar les coses, potser el cinema és un sedant a aquesta fatiga per tal com ens invita, no a pensar-les, sinó a veure-les. Cavalcant damunt dels símbols havíem abandonat la realitat viva, i el cinema pot ésser el camí de retorn.

No podem sondejar quines pregones modificacions el llibre ha vingut a introduir en la nostra consciència intellectual. De la mateixa manera, ningú no dubtarà que el cinema ple de promeses pot modificar-nos a la llarga.

El cinema no pot substituir ni el teatre ni la novella, però sí que ell, en la seva més íntima funció, delata la insuficiència de mantes novelles i peces de teatre i l'esperit no es desprèn mai dels seus productes, els quals a remolc d'ell, damunt d'ell, l'influencien.

No per res la filosofia que avui ha obtingut un més gran èxit literari, la filosofia bergsoniana, està curulla d'expressions que semblen manllevades al cinema. La mateixa preocupació de la mobilitat, de la continuïtat, de la intuïció de les coses concretes, i sobretot la persistència de veure-ho tot sota la categoria del *devenir*, de la qual el cinema ens ofereix una visió tan penetrant.

Com dèiem la setmana passada, les imatges semblen destinades a constituir per ara l'ànima profunda del cinema. Aquest té ara la dèria de la xerrameca. La paraula dita tindrà sempre una vivacitat que no té la paraula escrita. Resta més a prop dels sentits. La paraula dita no sembla sinó la prolongació d'un gest, o com vol una moderna escola lingüística, no és sinó un gest, un gest que sona.

La paraula resideix a la superfície de la nostra vida sentimental que s'explica en actituds corpòries. I les persones en el cinema roden entorn de les coses visibles d'aquest món, cada una de les quals sembla el portaveu d'un secret. El cinema tendeix a familiaritzar-nos amb aquelles coses visibles a pendre consciència de la llar que habitem. I, com dèiem, el cinema ens dóna, amb gran intensitat, la melangiosa impressió de l'escolament sense repòs de les coses totes engolides en el passat.

La qüestió és que la nova conquista espiritual que és el cinema no ens faci perdre cap dels privilegis de la intelligència i que més que «això matarà allò», puguem dir: «ara tenim això i allò».

JOSEP PALAU

URODONAL
neteja la sang intoxicada per l'ácid úric
L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficas i el recomano amb frecuencia.
DR. A. M. SUÑER
Catedràtic de Fisiologia de la Facultad de Medecina de Barcelona
GRÁFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALISA EL REUMA

GUTEMBERG, S. A.
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les
Arts Gràfiques
Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA
Unió de Fotogravadors
Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

PANORAMA

Compte amb la reciprocitat

Una casa francesa de films, que ha contractat una famosa actriu de teatre per als seus films, senyala en les notes oficioses destinades a la premsa cinematogràfica, que un crític teatral, l'endemà d'una estrena, escriví que l'actriu en qüestió «donava la impressió del cinema».

Mentre dels seus films no es pugui dir que «hi dóna la impressió del teatre»...

"M", de Fritz Lang

Aquest títol tan lacònic és el del primer parlant realitzat per Fritz Lang. Es un film policíac inspirat en la història del vampir de Düsseldorf. Vuit criatures són assassinades en una ciutat, de la qual s'apodera el pànic. Tot seguit, els criminals i els lladres berlinesos, admirablement organitzats en sindicat, es mobilitzen contra l'assassí, que espatlla l'ofici, i l'assetgen en un enorme *building* on s'ha refugiat. Se n'apoderen, es constitueixen en tribunal i el condemnen a mort després d'una sessió on tots plegats xerren una mica massa en pro i en contra de la pena de mort. La policia arriba, com és natural, al moment just.

El cinema educatiu

Amb data del corrent mes de juliol, ha aparegut el primer número de *Acción cultural cinegráfica,* revista mensual del cine educatiu, el qual anuncia per al seu segon número la publicació d'un projecte de creació de l'Institut Espanyol de Cinema educatiu, i en aquest detalla ja les primeres tasques realitzades en aquest sentit.

Del sumari d'aquest número, assenyalem l'article del director de la revista, J. M. Duran, impugnant la producció estatal de pellícules educatives; la conferència de L. Gaumont sobre els començos i el procés d'adaptació del so i de la veu a la pantalla; l'article de F. Dorado sobre els cinemes obrers i el cinema en el camp; unes notes vulgaritzadores sobre la confecció de films de dibuixos animats sonors, i el guió d'una pellícula sobre la vida dels aràcnids.

Desitgem que sigui aviat un fet la creació de l'Institut de Cinema educatiu i desitgem, a ell i a la revista *Acción cultural cinegráfica,* una llarga vida que els permeti portar a terme una tasca que arreu de l'estranger on ha estat empresa ha demostrat ésser de gran utilitat.

La policia i els films de "gangsters"

El pontífex del cinema americà, W. B. Hayes, havia emprès — ja ho sabeu — una campanya moralitzadora del film. Trobava que els films de *gangsters* eren un mal exemple, un de tants mals exemples que dóna el cinema.

Vetaquí, però, que un òrgan dels defensors de la llei, *The Police Journal of New York,* publica un article de fons dissentint de la tesi de Hayes.

«El favor — diu — que el públic atorga

El «hands up!» típic

als films policíacs és un símptoma que la multitud no és indiferent als fets de la policia. Penseu que tots els films d'aquesta mena acaben amb el triomf de la llei. D'altra banda, la indústria del cinema no toleraria un altre acabament.

»Volem subratllar això: en la vida, els criminals escapen de vegades a la llei, una minoria — certament — pot fruir dels productes de llurs malifetes. Però al cinema la cosa és ben diferent: sempre triomfa la llei. Els darrers episodis ens expliquen el misteri, i el criminal paga la pena del seu delicte.

»Creiem, al contrari del que molts diuen, que el film policíac, que pinta la tristesa i el neguit de les vides empaitades sense treva per l'uniforme, que recorda a cada diàleg que el crim és sempre castigat, que ens posa davant dels ulls la presó i la cadira elèctrica, pot, en molts casos, revelar-se com un fre saludable a uns mals instints a punt de desencadenar-se.

»Una altra cosa. Blasmar el cinema i atribuir-li la recrudescència de malifetes, és proporcionar aquesta excusa als delinqüents: *Es culpa del cine!*»

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON
14856

Amor parlat

Ja fa un any que, aprofitant com ara la manca d'actualitats dins la nostra vida cinematogràfica, ens ocupàvem ací mateix del llenguatge dels petons. Un tema que per ésser de tots els moments és sempre actual.

Amb l'adveniment del cinema parlat, el llenguatge dels petons coneixerà una desvalorització? Moltes vegades no semblava sinó que l'abundància dels petons era una conseqüència per llei natural de l'escassetat de recursos, i que des del moment que la passió amorosa podia ésser més explícita, les paraules més d'un cop substituirien avantatjosament els actes introduint els diàlegs abrandats de passió amb una lloable varietat que trenqués aquella monotonia i insipidesa amb què els directors inhàbils resolen la major part d'escenes amoroses.

Grans i magnífiques històries d'amor ha exposat la pantalla, en les quals no hi havia ni un petó. *Torrents humans, Captaires de vida* són dos exemples que sempre ens vindrà de gust citar. Directors els d'aquests films que han sabut procedir d'una manera personal, inventant formes d'expressió amorosa que els dispensen de recórrer al truc del petó, del petó que si bé en si és un truc acceptable, s'ha convertit, per obra de l'abús, en el més deplorable dels llocs comuns. La seva qualitat expressiva s'ha esbravat a còpia d'abusar-ne.

Les paraules poden salvar el director. Si l'actor mediocre, en llençar-se a un llarg monòleg, es troba no saber què fer de les mans i com a recurs desesperat no troba altra cosa millor que el d'embutxacar-se-les, així també els actors de cinema incapaços de matisar, condemnats al mutisme en les escenes d'amor, cauen en el bes com obeint una llei irresistible com la de la gravetat. Ara poden intercalar el diàleg i separar per llarga estona els enamorats amb una riuada de paraules. El camí més recte en l'amor és sempre el més ensopit, les paraules transformen l'acció directa en una espiral que, si a la fi mor en el mateix punt, té l'avantatge d'allargar la ruta i de prolongar el temps i de fer així més benamada la passió.

Els petons van de baixa? Els herois de les pellícules treballen amb més imaginació llurs passions? De moment creim que no. Quina desgràcia la nostra d'estar ja fatigats dels petons, que pel que es veu encara engresquen a segons qui! Què direm del film parlat — pobre Tolstoi — *Resurrecció,* amb aquella primera part confeccionada amb escenes totes iguals: dos que es besen? Serà veritat que tanmateix les paraules no poden adobar la cosa, per tal com són incompetents aquí i l'amor en el cinema està obligat a callar i a valer-se només del gest, i sobretot del més significatiu de tots?

Es veritat que s'ha dit i repetit que l'amor no és garlaire i que l'extrema eloqüència de les escenes d'amor mudes donava un accent de sinceritat que les paraules comprometen seriosament. Els arguments contra el cinema parlat han tingut una aplicació brillant en referir-se a les escenes d'amor i tothom s'ha felicitat que en un film com *Horitzons nous,* el director, després d'haver fet prova durant tot el curs del film d'ésser poc amic del laconisme, s'obligués a conduir la darrera escena, decisiva, dintre el mutisme més absolut. Carmen Guerrero i George Lewis descobrint-se mútuament a través dels arbres corpulents del bosc, marxant un vers l'altra fins a l'abraçada final. L'emoció fa emmudir les boques i no hi ha sinó el llenguatge precís de llurs mirades.

No oblidem quin èxit són pel mutisme les escenes d'amor inoblidables dels films com *La dona marcada, Ombres blanques, El setè cel* i *Albada,* però no ens enganyem a nosaltres mateixos fins a creure que perquè no es pot fer millor del que s'ha fet en aquells films, no es pugui fer alguna cosa de diferent i tanmateix de valuós. Podem pensar noves solucions a les vivències amoroses que comportin el concurs de la paraula.

Joan Crawford en «Montana Moon»

No és pas veritat que l'amor sigui mut. Adhuc l'amor pot provocar l'eloqüència i fer de qualsevol un orador. Podríem retenir aquí tot el que Maragall ha dit en elogi de la paraula i de la paraula en l'amor. L'amor garla, i de vegades magníficament, i el cinema no deu trobar en la paraula un entrebanc, sinó una palanca.

Es veritat que els títols legítims de l'empresa han estat malmesos per la inaptitud dels directors. Mentre el cinema ha estat una bona escola del gest, fins ara no ha estat sinó una pèssima escola del llenguatge. La immensa majoria de la gent ha sentit la trivialitat de les frases amoroses que hem oït en la pantalla. Podríem divertir-nos establint una llista de les beneiteries que s'han arribat a pronunciar en el cinema parlat en castellà. Fóra una llista llarga i a estones divertida, però per la majoria dels lectors tindria un regust de repetició que ens aconsella estalviar-nos-la.

Si el cinema, en el gest, en la indumentària, en la decoració, pot provocar una influència innegable, al pas que anem no cal esperar el mateix pel diàleg, per tal com aquest fins ara es mou en una tessitura inferior a la mentalitat més comuna del públic. Però tot s'adobarà. No cal perdre l'esperança.

El cinema parlat ha de tenir escenes d'amor equivalents a les millors que hem pogut amb pregona emoció contemplar en films com *Albada.*

Naturalment que no podem abogar a favor del cinema recordant l'enorme literatura creada entorn de l'amor. No podem esperar que un personatge en el cinema parli com una Ifigènia ho fa en l'epopeia escrita, o una Sieglinda en el drama musical. El cinema resta massa a prop de la realitat tangible de les coses per permetre's una massa elaborada estilització del llenguatge.

Aquesta és la seva misèria a la vegada que la seva grandesa. Està bé que de tant en tant ens evadim del món quotidià per retornar-hi més tard enriquits d'una gran experiència artística, però el cinema es manté per nosaltres en una fidelitat inabrandable i constant amb aquell món quotidià. Per això molts el veuen com un art inferior, oblidant que res no pot ésser més bell que la tasca d'infondre, segons els propis mots de Fichte, la més elevada poesia en la tasca diürna i terrenal.

J. P.

TRAJOS PER A BANY
BARNUÇOS
CAMISES - PAIAMES
SUETERS
CINTURONS - ELASTICS
MOCADORS
MITJONS - MITGES
PREUS BARATISSIMS
F. VEHILS VIDAL
32-Avinguda Portal de l'Angel-34
7, Plaça Universitat, 7

Gabinet ortopèdic
HERNIUS
Salvació de l'herniat
ARAGÓ, 277, ENTRESOL, 2.ª
DE 10 A 1 I DE 4 A 7
TELÈFON 76850 - BARCELONA

NOVETATS PER AL BANY I LA PLATJA
CAUTXÚ CATALÀ
CORTS CATALANES 615
Sucursals: Ronda de Sant Pere, núm. 12, i Passeig de Gràcia, núm. 127

EL TEATRE

MUSIC-HALL

Madrid - Barcelona

Mentre en el camp polític i fins en el futbolístic la personalitat de Catalunya s'afirma cada dia més, en el camp del teatre, aquests darrers anys, hem perdut posicions. Les posicions les hem perdudes sobretot al Parallel, empori del barcelonisme, el qual veiem lliurat de ple al madrilenyisme sarsueler i revistaire més desenfrenat.

En els temps de les revistes del Còmic i del Nou s'havia arribat a crear una escola de music-hall, estil barceloní, que tenia un caràcter ben propi. Els nostres *produceurs* s'orientaven decididament de cara a París, però malgrat això, malgrat que els vestits, els quadros, les pensades i l'humor havien estat íntegrament afanades del Casino o del Follies parisencs, les revistes del Parallel tenien un caràcter propi, un segell personal, bo o dolent, però que almenys tenia l'avantatge de no assemblar-se de res amb l'escola de music-hall madrilenya.

Les revistes de Madrid, el seu gust i el seu to, no ens molesten pas perquè siguin de Madrid, sinó perquè són generalment dolentes i, en tots els casos, inferiors a la revista barcelonina que va fundar Ferran Bayés. A Madrid no es varen resignar mai a fer revistes «sense argument». Del music-hall internacional varen aprofitar-ne les cames de les *girls*, una mica el jazz — els compositors madrilenys no han fet mai un bon número de jazz, ni al públic li ha agradat mai gaire — i un cert sentit de moviment i de colorit en la presentació. Després d'això, les revistes madrilenyes no eren altra cosa que un sainet de tipus local més o menys dilatat. El número bomba era el xotis, i la veritable *vedette*, l'artista que sabia dir quatre xistos amb un bon accent de Chamberí.

Per això veiem encara a hores d'ara que no ha estat possible formar a Madrid un conjunt de *girls* mitjanament decent. La *girl* madrilenya és una noia bonica que surt abundantment retratada a la premsa gràfica, però que no sap ballar i, sobretot, no té cap noció del ritme i de la disciplina, o sigui, que prescindeix de les gràcies i les característiques essencials de les *girls*, que són l'ànima del music-hall modern.

A Barcelona, mal ens està el dir-ho, vàrem arribar a presentar uns conjunts de *girls* força passadors. Si més no, les nostres noies tenien l'instint que les emparentava amb les seves companyes d'ofici de París i de Londres. A Madrid, la *girl* no ha passat d'ésser una noia molt *castiza* i molt *cañi* que va descobrir el chàrleston quan de l'Ebre per amunt feia molt temps que tothom ja en tornava.

Malgrat tot això, tal com diem en començar, la revista barcelonina s'ha esfumat en mig d'una general indiferència, mentre els escenaris buits eren ocupats victoriosament per les companyies de Madrid, les quals ens importaven un material sensiblement inferior al que aquí mateix ens havíem fabricat. I així hem vist l'èxit de la Cèlia Gàmez, les temptatives no gaire afortunades de Velasco, etc. Darrerament, la Lopetegui ha treballat al Talia amb una acceptació escassíssima — llegeixi's fracàs — i ara debuta al Còmic la companyia del Romea, de Madrid, que és la més típicament representativa del music-hall madrileny. Porten un conjunt discret, un bon actor còmic (Bretaño) i una *vedette* bellíssima (Perlita Greco). Tot plegat, però, no té res a veure amb el music-hall que es fa per Europa i que a Barcelona estàvem acostumats a olorar, si més no.

J. M. P.

CIRC A LES ARENES

No ens plau el circ a l'aire lliure. Hi manca aquell halo blavós dels globus elèctrics. Aquells globus elèctrics que inunden les coses d'una llum única de paisatge lunar. Hi manca, també, aquella fortoreta de fems de cavall, que perfuma el somriure de l'*écuyère* i el *voilà*! de l'acròbata. Aquell *crottin* insinuant, absolutament indispensable a l'atmosfera del circ. Hi manca, encara, aquella música, aquella musiqueta adorable, la més bella música del món—segons Serge, el dibuixant oficial del circ—. I hi manquen tantes coses impalpables...

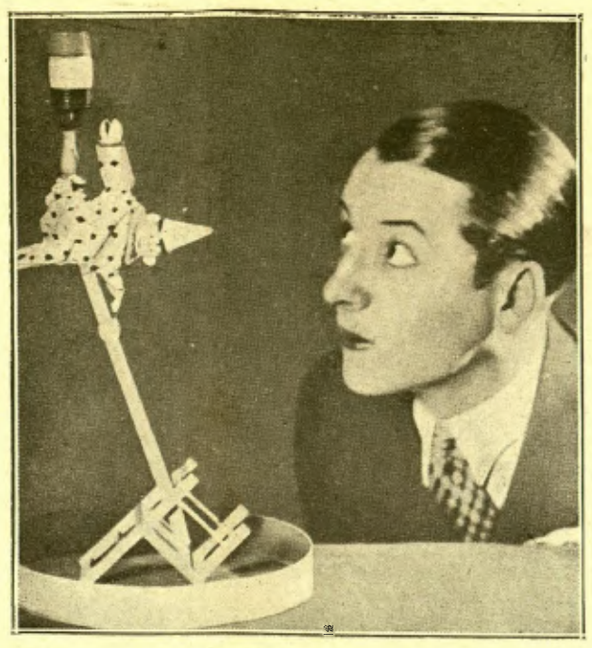

Serge, autor de «Vive le cirque!»

No ens plau el circ a l'aire lliure. Es clar que, en parlar del circ a l'aire lliure, no ens referim a aquells circs ambulants, els circs viatgers, terriblement carregats de poesia, que, després de conèixer l'època tràgica i heroica de la *roulotte* trontollant, coneixen ara l'època magnífica de la caravana de camions que traginen aquelles imposants *machines* que s'anomenen Sarrasani, Gleich o Krone, circs viatgers que pertanyen a la més pura tradició del circ... No ens plau el circ a l'aire lliure. Es clar que, en parlar de circ a l'aire lliure, ens referim a aquells circs de fortuna, companyies improvisades, que s'installen al primer local que troben disponible en la ciutat que visiten: estadi, plaça de braus o camp de futbol...

A les Arenes, s'ha installat ara un d'aquests circs de fortuna. En entrar a la vella plaça de braus, acostumats com estem a veure un ring al bell mig del *redondel*, ens fa l'efecte d'assistir als preparatius d'una reunió pugilística, mai als preparatius d'una representació de circ. Prenem seient. I l'orquestra engega els seus primers compassos. I, oh desilusió! Aquella música, aquella musiqueta adorable del circ, la més bella música del món — segons Serge, el dibuixant oficial del circ—, ha estat substituïda — mai diríeu per què? — per una banda de la Creu Roja. Una banda de la Creu Roja que traeix desvergonyidament la gran tradició del circ.

Al circ de les Arenes, doncs, ens manca l'essencial. L'atmosfera, l'ambient, l'imponderable. Només una cosa contribueix a crear una parcel·la infinitesimal de l'atmosfera desitjada. El públic. El bon públic de circ. El públic fervorós de circ. L'únic públic— a Barcelona, almenys — que aplaudeix calorosament sense l'estímul de la *claque*. A desgrat de tot, però, al circ de les Arenes ens hi manca l'essencial. Les atraccions, però, no estan del tot malament. Són bones com són, com han d'ésser forçosament, com han d'ésser fatalment, les atraccions del circ. Una ballarina, una cantadora, poden ésser dolentes. Un acròbata, no. Un acròbata ha d'ésser bo, forçosament bo, fatalment bo, car si no ho és, corre constantment el risc de trencar-se el coll. I a les Arenes, hem vist bons acròbates, aquests acròbates que repeteixen, que van repetint dues, tres, quatre vegades, si cal, l'exercici que fallen, fins a reeixir-lo. Insubornable honestedat de l'home de circ. Insubornable probitat obrera de l'home de circ, que res no ha sabut encara colltòrcer.

A la companyia de Mr. George Stanford, Oremor, aquell prestidigitador de les cigarretes que ha treballat tantes vegades al Barcelonès, fa de director de pista. *Ironies du sort*! I ara, anem a passar breument en revista les atraccions. Els Ydols, uns atletes del tapís—el *porteur*, sòlidament bastit i feixuc; el *voltigeur*, una noia alada i graciosa—, executen diversos exercicis de «mans a mans», amb més força que estil. Ell, abans de començar el número, fa dansar al seu manyoc de músculs un curiós ballet, més horrible que eurítmic.

Bill Selig, que ja havíem vist a l'Olympia i al Barcelonès amb un altre nom, és un *Western boy* autèntic, escapat d'un film de l'Oest, de cara tallada a cops de destral i perfumat de pòlvora i de pulque, que realitza notables exercicis amb un llaç, el qual, en les seves mans, més que una corda flonja, sembla un encarcarat cèrcol de fusta.

Els 9 Breier 9, uns alemanys rossos vestits de torero—efecte terriblement grotesc—són una *troupe* de saltadors a la bàscula, que aconsegueixen ardides cascades i la difícil columna a quatre: un petit gimnasta, llançat en l'aire des d'un trampolí, executa un doble salt mortal i ve a posar-se, dret, dalt de tot d'una columna formada per tres *porteurs*. Exercici extraordinàriament precís, que colpeix per la seva matemàtica *mise au point*.

Després, actuen els Germans Bermúdez, gimnastes de barres fixes, i els Oliveras, que executen una modalitat dels trapezis volants: un sol trapezi, col·locat a poca alçada, des del qual es llença un *voltigeur* a les mans d'un *porteur*, agafat amb les cames a una barra fixa. Aquests dos números introdueixen en el seu treball un excèntric. L'element còmic en l'acrobàcia ha estat durament combatut pels especialistes de la crítica de circ, Gustave Fréjaville al davant, i amb l'única excepció de Pierre Bost que l'accepta amb reserves. Tots els crítics consideren aquesta ingerència com un veritable sacrilegi. I no cal dir que compartim aquesta opinió. El mallot acadèmic de l'acròbata, que valora la puresa de les línies, no ha de tolerar al seu costat un galifardeu amb indumentària de drapaire. L'estil, el gran estil, de l'acròbata no ha d'ésser parodiat per pobres *bougres*, que no tenen res d'acròbata, i molt, massa, de pallàs dolent. La bellesa clàssica de la pura acrobàcia no ha d'ésser ridiculitzada amb pallassades de mal gust.

Pompoff i Teddy clouen el programa del circ de les Arenes. «Abans tot, cap accessori», exclama el gran Beby, company de l'Antonet, ben coneguts dels barcelonins. «Abans tot, cap accessori. El clown té el seu rostre, la seva veu, el seu garrot. Res més. Admiro el silenciós. Qui és el silenciós? Charlie Chaplin. Charlot no té més que un rostre per a dir-ho tot.»

Cap accessori. Heus ací la pura ortodòxia de l'art del clown, de la qual no participa pas el treball d'aquests Pompoff i Teddy, que no saben què fer del seu rostre, i que han de recórrer als accessoris, a múltiples accessoris, musicals i altres, fins i tot als seus fills, per a provocar la rialla grassa d'un públic fàcil i per a bastir uns *sketches*, allargassats i feixucs, desposseïts de la gràcia més elemental.

SEBASTIÀ GASCH

"MIRADOR" TEATRAL

El gust de les provatures

El *metteur en scène* anglès Charles Cochran ha fet un viatge a Rússia. De tornada, ha dit en un interviu a *The Observer* que estava entusiasmat de la posta en escena de *Carmen* a l'Opera de Moscú i del *Boris Godunoff* al Studio que dirigeix Stanislavski. La representació de *La xinxa*, una comèdia satírica, al teatre de Meyerhold, li semblà ésser el tipus exacte del teatre soviètic d'avui. «Tinc la impressió — ha dit Cochran — que als directors moscovites els agraden massa les experiències. En llur lluita contra totes les convencions teatrals perden sovint de vista les coses essencials. El teatre europeu d'avantguarda ja ha passat aquesta etapa. A Alemanya, per exemple, es pot senyalar el retorn del teatre a un estil més realista.»

Paraules de Reinhardt

En el curs d'un interviu recent, Max Reinhardt ha sentat aquesta afirmació:

«Des del punt de vista teatral, l'època en què els actors professionals eren exclosos de la societat burgesa era la més profitosa. Podien consagrar-se més a llur art. Fou el temps dels genis del teatre. Avui dia, ja no hi ha sinó molt pocs genis, però hi ha molts teatres.»

Accepteu l'Estatut de Catalunya aprovat per la Diputació de la Generalitat?

SÍ

Diumenge, 2 d'agost de 1931

Ciutadà:

Els dies que viu la nostra terra t'obliguen a sentir la responsabilitat històrica del moment i a votar l'Estatut que és la concreció de les nostres aspiracions

Francesc Macià

LES LLETRES

Les catedrals

Conte inèdit de JOAN SACS

Hi ha dies en l'existència de l'home més actiu i optimista que el món perd tota solta i significació, la vida apar un desfici sense finalitat, totes les illusions devenen desillusions, i una pregona amargantor s'apodera suïcidament de l'esperit. Hores desolades, desesperació de l'ànima sola, sola, sola... desemparada en un desert de cendra, fred i tòrrides eixutors fosques.

Altres temperaments són més copiosament castigats per aquest *spleen* mortal.—Hi ha anys que hom es lleva sense ganes de fer res, deia aquell cèlebre taül barceloní que s'anomenà Sendil.—Però, qui sap si Sendil no tenia més l'ànima desolada que el cos mandrós... Encara existeix una tercera categoria d'esperits que es lleven tota la vida sense ganes de fer res, ni de veure, ni d'apreciar res. Si són mandrosos, ho són de tota activitat física i espiritual. Són esperits completament pessimistes, esperits que nasqueren terriblement cansats.

Argimon havia estat un d'aquests esperits innatament desconhortats. Una naixença afortunada, una adolescència i una joventut voltades de riqueses i d'amabilitats no foren palliatiu al seu íntim desesper. No sentí mai el daler de conservar aquella benaurança i se la deixà perdre sense sobresalt: caigué en la indigència sense plànyer-se'n, i no tingué esma ni per abreujar-se una vida tan desesperançada.

Argimon sofria el desconhort anorreador des de molts segles ençà, de quan en el segle XIII se li esfondrà una catedral, la més vasta que, entre totes les que li donaren fama en la confraria internacional dels francmaçons, es disposava a aixecar a... allà, lluny... en tal capital del Nord (que encara sembla que la vegi, i que l'habiti, i que hi deambuli, anant i venint de l'obra a l'hostal, de l'hostal a l'obra).

La catedral s'anava fent, creixia, creixia... Era l'admiració de tothom. De tots els punts cardinals venien els més famosos mestres maçons i companyies de maçons per a estudiar o admirar les atrevides solucions mecàniques inventades per Argimon; els uns les contradeien i en feien mals averanys, en predeien l'ensorrada i propalaven l'alarma; els altres s'hi embadalien tot escruixint-se'n, i n'eren grans enaltidors. Els anys s'escolaven en el vast obrador del temple gegantí; els florins d'or hi eren absorbits a raig fet; però l'obra anava creixent lentament, cada any més bella i més imposant. I heus ací que un dia, en cobrir l'enorme cimbori, tot s'esfondrà. Tot fou perdut. Més de mitja vida de l'arquitecte, ja vell, era també trossejada en l'enderroc. Argimon ja no tenia ni coratge ni vida suficient per a començar. Calia desaparèixer, cessar per a sempre!

. . . . . .

Una reminiscència? Un cas de metempsícosi? Res d'això: Argimon no creia en aquestes falòrnies ni en res. Es tractava d'un mal somni, un d'aquests mals somnis, sempre idèntics, que es solen presentar periòdicament durant uns anys de la vida de certs malalts; una psicosi que en la psiquiatria deu tenir el nom que li convé, però que Argimon sofrí sempre, des de la més remota infància, de quan l'animeta encara no sap el que és la mecànica, ni l'arquitectura, ni els segles tretzens.

Cada vegada que el mal somni s'iniciava, tot dormint, Argimon es deia: «Ja hi som! Ja tenim ací el mal somni de la catedral!» Però aviat es posava a reviure'l amb completa inconsciència del temps present, i àdhuc inconscient del desenrotllament del mateix mal somni. En una sola nit de psicopanníquia revivia els trenta cinc anys que requeria l'erecció entusiàstica de la catedral. I quan esdevenia l'esfondrament, Argimon n'era cada vegada anorreadorament sorprès i aclaparat per tota l'eternitat.—Així, doncs, en la vida real totes les coses, per senzilles que fossin, també les més lleus empreses se li apareixien com una catedral...

Però un dia Argimon es trobà amb quelcom davant dels ulls que li semblà atapeït de certesa i de solta, quelcom d'impetuosament enardidor: una noia!—I se n'enamorà tant que per tal d'haver-la o de poder-s'hi donar sense sacrificar-la trobà energies suficients per a refer la fortuna. I emmullerà. I ella emmaridà tan contenta com ell. I àdhuc un fill enciser vingué aviat a relligar tanta benaurança.—El món havia devingut tot ple de solta.

Argimon (no cal dir) estava canviat. Anava i venia del negoci a la família amb el mateix delit que experimentava en anar i venir de l'hostal a l'obra catedralícia del segle XIII. Sabia xiular les cançons de moda, votava amb passió, freqüentava els combats de boxa i vestia molt endreçadament, àdhuc amb coqueteria.

Fins que arribà un jorn que l'avi de Pons, el sogre, escriví a la filla una carta que anunciava la seva arribada i parlava del seu nét i d'això i d'allò... i la signatura: Pere.

Argimon trobà la carta com si trobés un secret: una manyaga carta d'home adreçada a la seva dona!, el secret de la infidelitat de la muller.—Una tenebra li cobrí els ulls i la ment. No pogué reflexionar. Morí ràpidament a la flor de l'edat, quan tot semblava que etc., etc.

JOAN SACS

Notes per a un assaig

La immediata actualitat del tema em decanta a donar a la publicitat algunes notes per a un assaig que es dirà, potser, *Eco de Narcís, o la influència del mirall en la història de la cultura.* No tinc pas cap inconvenient a declarar que aquest títol és, voluntàriament, una cosa solemnial per tal còm respon a una convicció antiga: la de la importànca dels miralls, artefactes per a a ésser cantats amb paraules ritmades i estudiats en paràgrafs profunds.

Jo no sé pas si cal que us expliqui la història de Narcís. Us diré, simplement, que cal que estudiem el mite isolat; tota la complicació anecdòtica que l'envolta és, segons Decharme, aliena a la llegenda de Narcís. Estudiem — oblidant Eco, i les flors, i els jocs poètics que agradaven a Wilde — la figura de Narcís abocat al miratge de la font, i enamorant-se de la seva pròpia efígie.

Caldrà, naturalment, que situem la llegenda mítica, no pas en un terreny real, sinó en un camp metafísic. I que estudiem l'aparició del gust de l'home a emmirallar-se espiritualment. De contemplar-se a si mateix; de realitzar una introspecció profunda.

Ens caldrà apropar-nos, ràpidament, al Romanticisme. Abans trobem *Memòries i Epístoles*; però no trobem cap obra de to confessional, íntim. Sant Agustí moralitza quan escriu la seva autobiografia. I nosaltres cerquem el retrat propi escrit per la pura satisfacció d'emmirallar-se. Això, però, no sembla adequat a un esperit superior. Pascal escriu: «La naturalesa de l'amor propi i del jo humà és de no estimar-se més que a si mateix. Què farà, però? Ell no pot pas impedir que aquell objecte al qual ama, no estigui ple de defectes i de misèries; voldria ésser gran i es veu petit;

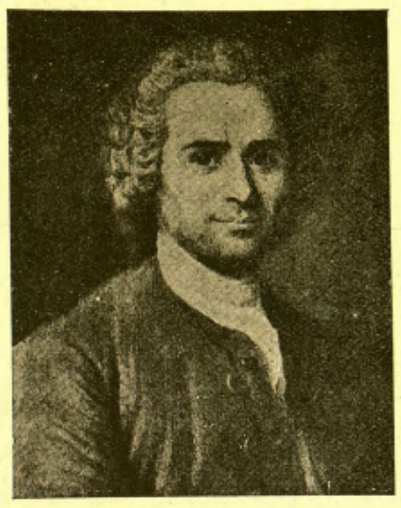

Jean-Jacques Rousseau

voldria ésser benaurat i es troba miserable...» Aleshores, diu el moralista, l'home agafa un odi a mort a la veritat; a la seva pròpia veritat. No oblidem que això s'escriu al segle XVII, en plena reacció contrareformista. En arribar el segle XVIII, aquesta actitud no pot pas ésser mantinguda. Rousseau redacta les seves *Confessions*; Benjamin Constant escriu un *Journal intime* i *Adolf*; Goethe ens dóna la seva biografia i la de *Werther*. Des d'aleshores ençà la febre ha anat creixent, fins al punt que Paul Bourget es preguntava una vegada si existia la malaltia del *diari íntim*.

El Romanticisme serveix naturalment per agreujar-la. El jo més íntim es vessa patèticament a cada vers, a cada ratlla.

Es sota aquest signe que cal situar la vida i l'obra de Henri-Frédéric Amiel? Potser hi ha circumstàncies molt complexes — àdhuc fisiològiques — en la seva creació. El senyor J. de la Cruz León anomenava un llibre sobre aquest escriptor *Amiel o la incapacidad de amar*. Per altra banda, el doctor Marañón, que prepara un llibre sobre el solitari ginebrí, ha avençat en una conferència l'essència de la seva visió: Amiel era, simplement, un tímid sexual.

En tot cas, aquest és un cas ben clar de narcisisme. De repulsió violenta del món circumdant per a contemplar-se i restar sol. Quan ell parla de *posseir Déu*, de posseir un amor profund immens, no fa més que enganyar-se; no fa més que cercar obstacles per a poder exclamar: «*Et si je dois rester seul, j'aime mieux emporter mon espérance et mon rêve que de mésallier mon âme.*»

Antonio Marichalar, a la *Revista de Occidente*, comenta aquests temes. «Ved el proceso. Ved cómo se va abismando en el lago este Narciso. Le vence el vértigo. El agua ya le tapa medio cuerpo. Confiesa su *Diario* que el análisis interior y la autocrítica le han convertido en medio ser; *y ni siquiera en la mejor mitad*, añade.» «Marañón empezó por decir que un diario es un suicidio lento en todo caso.»

Que lluny ja de la moral pascaliana! La follia del mirall va prenent la humanitat. Ja no sent vergonya de les seves tares; examina lentament, morbosament totes les pústules, totes les deformitats. Arriba a extrems perfectes. A extrems que es diuen Marcel Proust, André Gide, James Joyce.

Ens trobem, doncs, en una època de revalorització del narcisisme? Si tota aquesta línia evolutiva no dotés el fenomen d'una lògica implacable, tindríem un fet ben significatiu en l'exaltació del mite de Narcís pels poetes contemporanis. A part de l'obra teatral de Max Aub, recordem *Narcís*, cantat per tres grans poetes del nostre temps: Paul Valéry, Carles Riba i Federico García Lorca.

GUILLEM DIAZ PLAJA

VARIETATS

Les dones i la literatura escandalosa

Segons *Variety*, de Nova York:

«Les dones no es sobten per cap porqueria. Volen conèixer tot el que fa referència a les «dones de mal: vida» i com més «dolenta» és aquesta vida més contentes estan.

»Són les dones les responsables del gust cada dia més viu del públic envers les sensacions fortes i les ximpleries sexuals; igualment que, formant la major part del públic dels cinemes, el formen també del que llegeix diaris d'escàndol, magazines lleugers i llibres eròtics.

»Es per satisfer aquest gust de les dones que avui dia es publiquen tantes bestieses, i si no fos per seguir llur gust, tota aquesta literatura baixa de sostre es reduiria a algunes publicacions que els homes llegirien d'amagat pels bars.

»Les dones s'interessen més que els homes per tot el que fa a les qüestions sexuals; els magazines les cobertes dels quals mostren *girls* boniques o noies mig despullades són ben coneguts per ésser magazines de dones; els d'homes no s'ocupen mai de ximpleries així.

»Tant li fa el gènere d'aquest erotisme: les dones s'hi tiren de cap. Cada dia es publiquen més llibres per satisfer aquesta necessitat. Moltes novelles tenen dones per heroïnes; els editors es complauen a llençar dones escriptores perquè les creuen més capaces d'escriure sobre les dones, i especialment sobre les «dolentes», tema favorit de les lectores.

»Potser les dones només cerquen en aquestes lectures sensacionals un plaer de reemplaçament; això prova que l'esperit d'un home mitjà és molt més sa, en comparació, que el de les dones.»

Paul Morand, indesitjable

Llegim que dintre poc Paul Morand embarcarà cap a l'Amèrica del Sud. Es deturarà a Rio de Janeiro i per terra anirà a l'Uruguai, èl Paraguai i les cataractes de l'Ignasu; des d'aquest darrer punt, a Buenos Aires en vint-i-sis hores.

A l'Argentina, invitat pels Amigos del Arte, donarà algunes conferències, sobre temes com: *El suïcidi en literatura, La poesia en la prosa francesa*, etc.

Els medis literaris argentins esperen el cèlebre viatger i escriptor, però a París estan neguitosos tots els que treballen estrenyent llaços franco-argentins. Recorden les deplorables conseqüències d'un llibre de Paul Morand, *Hiver caraïbe*, que va posar Venezuela, Mèxic i Haití fets una fúria.

A dos metges francesos que es volien es-

tablir a Haití i s'adreçaren al representant diplomàtic a París en demanda de detalls, aquest els respongué que «potser era preferible no executar immediatament el projecte que tenien, a causa dels recents atacs injustificats, contra Haití i els haitians, apareguts en revistes i diaris de París, amb la firma d'un secretari d'ambaixada que havia estat molt ben rebut a Haití, per on havia viatjat amb un passaport diplomàtic lliurat pel Quai d'Orsay».

Però sembla que Paul Morand no escriurà sobre els argentins—que ja van quedar ben servits amb el que va dir Albert Londres d'ells—, gràcies a la diplomàcia d'un argentí que viu a París, i amic de Paul Morand, que li ha assegurat que l'Argentina no és un «país Paul Morand»:

—El Paraguai, al contrari, és un «país Paul Morand». Us en pot sortir un llibre admirable!—afegí l'argentí, espolsant-se les mosques i dirigint-les al país rivàl.

El "Llibre Blanc"

Tots els amics de Jean Cocteau coneixen o han conegut el mariner «Pas-de-chance», l'ànima del qual correspon, pel que sembla, exactíssimament a l'ànima del poeta. De llurs somnis i de llurs diversions, Cocteau n'ha fet un llibret: *Le Livre Blanc*, illustrat per ell mateix.

Però el llibre és secret o poc se'n falta: tot al més n'han estat tirats cinquanta o seixanta exemplars.

Sembla que els admiradors de Cocteau són més d'aquesta xifra i, per tant, n'hi ha molts de descontents. I és natural que els bibliòfils empaitin desesperadament els ratíssims exemplars d'aquesta obra. En un àpat literari recent — el que mensualment celebra la revista *Les Annales* — es parlava d'això. El mariscal Lyautey preguntà a Mauriac què feia Cocteau, al qual no havia vist feia molt de temps.

—Digueu-li que encara no he rebut la seva darrera obra, un cert *Livre Blanc*...

—Senyor mariscal — interrompé el novellista—. Ja sabeu que Cocteau conta en aquest llibre una història abominable capaç de fer-vos tornar vermell? Jo no l'he llegit...

—Vós em veieu tornant-me vermell davant d'un llibre o d'unes figures?

Es fama que el mariscal ha rebut el llibre, ha remerciat i felicitat l'autor, però ha tancat l'exemplar en el lloc més recòndit tot pronunciant una interjecció.

ELS LLIBRES

Carles Sindreu i Pons, *La klàxon i el camí* (Edicions Proa)

En una coberta perdedora, aquest llibre de Sindreu fa constar, en lletres més grans que les del títol: «Humorisme 1931». Aquesta precisió cronològica — que no sé a qui atribuir — em sembla completament gratuita. L'humorisme de *La klàxon i el camí* em sembla exactament igual al de les «radiacions» de *Radiacions i poemes*, l'anterior llibre de Sindreu publicat en 1928. D'altra banda, més endarrera encara, no costa gens d'adonar-se de la identitat — de to, de qualitat de les imatges i d'estil — entre els divertiments literaris publicats en el malaguanyat *Esport Català* amb la signatura de Fivaller, i les proses reunides en els dos llibres esmentats. I no trobaria gens sorprenent que, en ocasió d'un altre llibre de Sindreu, es tornés a constatar aqueixa identitat.

La raó és senzilla. Sindreu cultiva de preferència el gènere al qual Ramón Gómez de la Serna posà el nom de *greguería*. Hi ha, naturalment, temperaments més aptes que altres a fer *greguerías*. Però, amb una mica de disposició, tot és qüestió de començar a fer-ne; amb una mica d'entrenament, i la subsegüent deformació que això comporta, les *greguerías* ragen soles al cap de poc temps d'exercici i tot es veu en *greguería*. (Es per l'estil del que ocorre amb els *calembours*, els *colmos* i semblances: un assidu entrenament arriba a fer miracles, afavorit, si no per associacions d'idees, per associacions fonètiques més o menys juxtaposables.)

Aquesta tasca de descobrir relacions impensades i extravagants entre les coses més diverses arriba a resultats desiguals. O, almenys, no són igualment apreciats. El factor subjectiu pesa tant, que, a igualtat d'enginy en totes, hi ha *greguerías* que no fan tanta gràcia al lector com a l'autor. De més a més, el gènere és fatigós de llegir. Es per l'estil del que ocorre fullejant una col·lecció de *Le Rire*, per exemple. Al cap de vint números, ni tan sols teniu ja esma de somriure. Per habituació, la sensibilitat s'esmussa fins a la inhibició total. Si una agudesa o un tret d'enginy us fa gràcia, és per una operació mental, però que no us desencadena la rialla.

Potser comprenent això, Sindreu ha intercalat uns quants contes, unes quantes coses vistes, entre el que ell anomena radiacions. Contes que ens fan esperar alguna cosa més que la resta del llibre. Perquè, cosa curiosa, el séc imprès per l'habitud de veure-ho tot en *greguería*, malgrat aquesta consisteixi a trobar relacions, sembla dificultar d'escriure coses llargues, novelles, contes o articles, fent-ne el que han d'ésser, un tot articulat i ben lligat, amb estructura, proporcions i valors: composició, en una paraula.

També Sindreu ha intercalat alguns retrats, despatxats, és clar, en una dotzena de ratlles si fa no fa. Però — i no parlo per mi, que sóc obsequiat amb un i no tinc perspectiva per veure'm —, més que retrats són detalls, ampliacions d'un detall d'un retrat que, encara que no ens sigui dit, imaginem més gran, més complet. No crec, de totes maneres, que l'autor hagi pretès presentar-nos els seus retrats amb aspiracions a ésser un reflex complet de la per-

Sindreu en 22 d'abril de 1911

sona retratada. Potser tot ve del fet d'haver triat la paraula retrats, poc ajustada al contingut del que sota d'ella s'inclou en el llibre.

Indubtablement, el llibre de Sindreu és un llibre d'enginy, però d'un enginy exercit pel pur plaer d'exercir-lo. Si, de vegades, us sembla sentir un regust de Jules Renard, us adoneu també que no té la profunditat, ni la insidiositat, ni la força de corrosió de l'humorista francès, el qual, d'altra banda, no solament feia llibres de *greguerías*, sinó llibres amb *greguerías* intercalades, relligades a un conjunt. (La distinció em sembla essencial.)

I, sobretot, era molt probable que tingués present una frase el record de la qual és oportú: *L'esprit qu'on veut avoir gâte celui qu'on a.*

JUST CABOT

EL MÉS GRAN ASSORTIT DE
LLIBRES
FRANCESOS
CASTELLANS
ANGLESOS
ITALIANS
els trobareu a l'antiga Llibreria
Francesa 8 i 10 Rambla del Mig

LLIBRES DEL DIA
La Clàxon i El Camí
(Humorisme 1931)
per Carles Sindreu i Pons
Preu: 5 pessetes
Quo Vadis, Sànchez?
per Francesc Trabal
Preu: 5 pessetes
En venda a la
Llibreria Catalònia
17, Plaça de Catalunya, 17

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics
Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"
BARCELONA
Mallorca, 232
Telèfon 73013
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 °/₀ DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA
PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

AIGUA DE ROCALLAURA
A DEU MÉS RICA DEL MÓN
Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica, es curarà radicalment amb
AIGUA DE ROCALLAURA
S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres
Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
NOVETATS EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

LES ARTS — DISCOS

Finals de temporada

Passat el 14 de juliol pot donar-se ja per acabada la *saison* artística de París. Tots els concurrents a les sales de la *rue* La Boétie i tots els culs de cafè del Dôme s'absenten de la ciutat, o almenys fan veure que se'n van. Aquest any val a dir que la temporada ha acabat d'una manera esclatant. Hem tingut un seguit d'exposicions molt importants i per a tots els gustos.

Intentarem donar-ne una recensió, per bé que no disposem de l'espai necessari. I comencem per la Deuxième exposition de l'Union des Artistes Modernes, celebrada a les galeries Georges Petit. En conjunt, l'exposició no corresponia a la categoria dels membres i invitats al certamen. Les *vedettes* — com és costum en les exhibicions collectives — només feien acte de presència: una maqueta de Walter Gropius, un projecte de Le Corbusier, un cartell de Paul Colin, una relligadura de Legrain, un interior (fotografia) de Francis Jourdain, etcètera, etc. I anotem — com a novetat — una nova finestra de guillotina de vidre ideada per Léon Remise.

El 21 Saló de la Societat dels Artistes Decoradors celebrat al Grand Palais, ens ha mostrat l'estat actual de la decoració francesa, de la qual es poden destriar dues tendències: els *ensembliers* que encara segueixen vivint de les troballes de l'Exposició de les Arts Decoratives del 1925 i els que, poc o molt, se'n van alliberant.

Així, per exemple, els mobles exhibits pels consagrats decoradors Paul Follot, René Prou i Jallot, pateixen, encara, d'aquell decorativisme. El no menys consagrat Maurice Dufrène, aquest any no ens ha convençut; en canvi, Philippe Petit aconsegueix depurar l'estil 1925 amb un agradable dormitori de dona; però d'una signatura tan coneguda en el ram del vidre com la de Lalique no esperàvem una reixa de capella tan vulgar com la que ens ha presentat en aquesta exposició, ni tampoc crèiem que l'interior presentat per Saddier fos tan aferrat als *poncifs* de 1925.

De la segona tendència que hem apuntat anotarem — com era d'esperar — un admirable menjador de Djo-Bourgeois, un *living-room* de Maurice Laffaille, un bar d'E. Koumann, una sala d'infants de Gabriel Englinger, una sala de dormir de Lucie Renaudot i l'agradable *bungalow* que Jean Fraysse ha construït per la casa de l'escriptor Francis Carco a Niça.

En les vitrines dels artífexs ens plau remarcar les mostres presentades per dos artistes catalans: els vidres de Joan Sala i les ceràmiques de Josep Llorens Artigas. Els vidres d'En Sala els hem anotat perquè, a més d'ésser un compatriota, estan realitzats amb molta traça, però els gresos de Llorens Artigas els hauríem hagut de remarcar encara que el seu autor fos fill de la Patagònia, perquè aquestes peces són del milloret que s'exhibeix en aquest Saló. Amb només vuit peces, Llorens Artigas ens demostra que és un dels millors ceramistes d'avui. Amb una porcellana (blanc, rosa, verd), un gres coreà (verd oliva brillant), un gres mat (groc i ocre), un gres semi mat (poma *reinette*) i els altres de colors verd fosc, blau horitzó (*poilu*), pèl de camell i l'anomenat gres japonès, el nostre artista aconsegueix embadalir el visitant per una bona estona de contemplació.

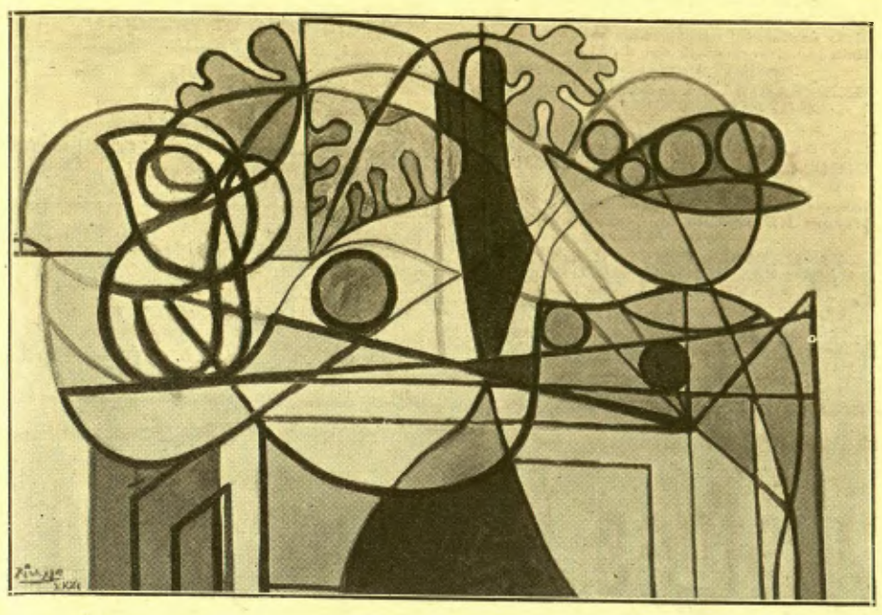

PICASSO. — Pintura

Dels salons de la Société des Artistes Français i la Société National de Beaux-Arts no cal parlar-ne perquè tots els anys són els mateixos: el recer més o menys evolucionat del *pompierisme* més desentrenat. Hi ha comptades excepcions, naturalment.

Com a manifestacions importants de finals de temporada podem citar: l'Exposició Internacional del Llibre d'Art, les retrospectives de Modigliani, Monet i Degas, i les interessantíssimes exposicions d'Art bizantí i d'Art portuguès. I el Saló des Tuileries va seguint amb el seu tarannà de sempre. En aquest Saló, ja hi ha massa gent. Les sales dels *marchands* també han estat pròdigues en existències. A Au Portique, Marc Chagall ens mostra la seva exquisida sensibilitat. A la galerie Percier ens trobem amb una retrospectiva Picasso, interessant com totes les retrospectives del malagueny. A casa Marcel Bernheim el nostre pintor Créixams fa un bon paper al costat de Max Band, Gritchenko i Per Krog.

Els plats forts d'aquests darrers dies han estat les exposicions de Picasso a can Rosenberg i Matisse a la galeria Georges Petit. En les seves darreres teles Picasso insisteix en mostrar l'arabesc profundament decoratiu (en el bon sentit) dels bodegons. Utilitza tota la força del seu geni per arribar a plasmar una nova visió de «la natura morta». Per aquest fi s'aprofita de totes les anteriors recerques de la seva obra, i per això — quant a concepte — la seva actual pintura no és ni del tot objectiva ni del tot abstracta.

L'exposició Matisse ve a ésser una manifestació convincent de la meravellosa paleta de l'illustre pintor. I, com sempre, les teles que fan més impressió són les de Matisse cent per cent. Matisse només es pot superar retrobant-se ell mateix. En canvi, Picasso sempre pot intentar una nova aventura.

I, per últim (no com a plat fort, sinó com a plat de casa), hem de registrar l'exposició organitzada per la Casa de Catalunya a la galeria Billiet. El conjunt fa goig i ens fa quedar bé. I pensem que passar per la *rue* La Boétie amb certa dignitat no és pas un fet de cada dia.

Entre una cinquantena d'obres sobresurten les de Josep Clarà, Créixams, Fenosa, Gargallo, Joan Junyer, Manolo, Ernest Maragall, Miró, Mompou i Togores. I ja podeu compendre que amb aquests noms es pot anar a tot arreu i quedar bé.

MÀRIUS GIFREDA

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Carles Albesa

A la nostra ciutat, dies enrera, morí el pintor Carles Albesa; l'etern repòs en ell és el premi a la vida activa que torturava la seva existència.

Aquest pintor, que morí encara jove, deixa bon nombre d'obres, moltes d'elles interessantíssimes. La seva pintura, d'una senzillesa aparent, solia contenir en el fons tota la maduresa que pot reportar la fina observació d'un temperament d'artista, sobretot en les aiguatintes i aquelles obres de pur art sensitiu que és on trobem íntegra la seva forta personalitat artística.

La clara intel·ligència i la creença absoluta que l'art mereix el màxim respecte, el conduïren fins a l'absurd encomanant-li un menyspreu constant envers la seva producció. D'aquí ve que l'obra d'aquest pintor subtilíssim no sigui tan coneguda com per dret li pertany. La seva modèstia innata, però excessiva, ens privà d'admirar-la sovint. Podem dir que es passà la vida admirant als altres sense adonar-se ni per un moment de les pròpies condicions.

La seva pintura, sobretot en el color, tenia certes afinitats amb la dels mestres holandesos — de la qual era un fervent admirador —, però dintre la visió dels nostres dies, puix sempre, per la modernització de l'art, havia treballat sense regatejar esforç. Recordem que l'any passat, en cloure amb èxit l'exposició que féu de les seves obres a Tarragona, en la conferència que donà acceptant controvèrsia: *Evolució de la pintura,* digué coses magnífiques; paraules solament pròpies d'un modernitzant convençut, capaç de produir aquelles teles amb què un dia ens mostrà el seu art a les desaparegudes Galeries Dalmau.

I és que el seu art no tenia res de superficial, era purament intern, anímic. Els secrets de la vida íntima dels models, que ell veia reflectits en llurs rostres, eren convertits en obres d'art per gràcia miraculosa del seu profunditzar. Interiorment sentia reviure el contingut que extreia de la total expressió, i per l'estat d'ànim que aquesta circumstància proporcionava a l'artista li era possible imprimir aquella intensa vitalitat a les obres. El dibuix que reproduïm, com tots els seus, és tan vivent que fremeix per la força suggestiva que conté.

A més a més, posseïa una imaginació extraordinària; una imaginació que el portava fàcilment a ponderar les realitats fent que aquestes esdevinguessin insignificàncies, quan solament l'essència d'elles li era necessària. Mirem si no el que es desprèn del cas que anem a esmentar.

En certa ocasió, empès per un neguit de pintar incontenible, demanà que cuita-corrents li fossin portades les roses más exuberants i colorides que fos possible de trobar. La seva esposa, complaent, al cap de poc li portava tres roses vermelles magnífiques, tres bells exemplars d'aquesta flor imponderable. Ell, agafant-les, corregué amb delit a tancar-se al taller. Unes hores després, en aquella tela destinada a reproduir-hi les roses hi havia pintat un pom de ginesta.

Aquest fet, que de moment sembla revestit de certa comicitat, té en realitat un fons purament dramàtic. La magnificència natural d'aquelles tres roses l'havia decebut, no satisfeia ni de bon tros el concepte que la seva imaginació havia concedit a la sublimitat d'unes roses en un moment d'optimisme visionari. De no establir en el pensament una freda comparació material, aquella irreal ponderació no hauria estat destruïda. Però en aquell moment sublim en què hom sent l'esperit rublert d'emocions que es converteixen en un conjunt afí sobre una determinada cosa, no era possible d'atenuar aquell estat, ni era convenient perdre temps en un pensament que podria entorpir-lo, sinó cercar ajut directe a la seva visió fantasiosa, bo i creient en la supremacia d'unes altres flors. I així ho féu.

No volem pas dir que la qualitat divina d'aquella ginesta fos superada ni feta minvar per l'artista. Diem que contenien una bellesa original i única i que la vitalitat li era concedida per un exaltament intern que les feia més delicioses.

Carles Albesa posava el seu art al servei de la decoració artística, en la qual triomfà plenament en diferents ocasions. De totes les seves produccions dins d'aquest vastíssim camp de l'art que executà amb encert, cal remarcar les obres meravelloses que portà a terme a la casa Bonaventura Barba, de la qual sobresurten la decoració total de la capella i les pintures que féu en uns grans plafons. Coneixedor dels estils fins a l'extrem, els modernitzava de manera encertadíssima, i a part de tot, es dava el cas poc corrent que a la vegada era un excellent tècnic que coneixia a bastament el mecanisme de la perspectiva i els plans. Per això mai en les seves obres d'art no fallava aquest puntal de l'art; en tot cas en prescindia a consciència quan ho creia convenient.

CARLES ALBESA. — Dibuix

Sentia certa inclinació a la pintura religiosa. Actualment projectava la decoració de l'església de Sant Francesc de Tarragona, que estem convençuts, a jutjar pels projectes, que hauria estat una obra excellent. Amb una habilitat extraordinària harmonitzava l'estil de la construcció amb les pintures murals i els elements decoratius dintre una modernització d'un bon gust remarcable. Els projectes destinats a la decoració de vidres emplomats per als grans finestrals, eren d'un art definitiu, fets a grans traços i amb línies rectes molt decisives. El color, en general, era concedit segons el seu concepte bàsic; les estridències dels tons purs que colorien els primers plans, eren lligades sovint per un fons d'entonacions amb colors compostos que harmonitzava i enriquia el conjunt, sense desvirtuar mai el seu sentit perfectament decoratiu.

Sembla que una vida de lluita i plena d'èxits dóna dret a pensar que si posseïem una bona organització que cuidés del nostre art i dels nostres museus, la seva obra no podria pas deixar de tenir-hi representació.

ANGEL FERNANDEZ

DISCOS

Música simfònica i instrumental

La totalitat de l'obra de Bach s'incorpora a poc a poc als discos. En les edicions de discos de marques modestes sovintegen les obres d'aquest gran autor, àdhuc les que no són conegudes universalment, interpretades per agrupacions que si no tenen la fama de les corporacions de renom mundial, s'han dedicat especialment a aquest autor amb un interès d'estudi, i els discos és clar que són interessants, però evidentment no poden gaudir del favor del gran públic que desconeix ja aquestes obres. Tal és el cas de les nombroses Societats Bach d'Alemanya, a les quals els editors locals estimulen amb enregistraments de llurs audicions.

La Companyia del Gramòfon, al contrari, per a oferir-nos les obres de J. S. Bach, es serveix d'agrupacions de fama reconeguda; abans de l'Orfeó Català per a la *Cantata* 140, ara de l'Orquestra Simfònica de Filadèlfia, reduïda, per a la interpretació d'un dels *Concerts de Brandenburg.*

La forma d'aquests concerts, en què diferents instruments prenen part simultàniament contraposant els temes «a solo» amb un tema «a tutti», és la més indicada per a sentir-se des del disc, ja que aquest ofereix amb tota claredat els diversos instruments quan actuen com a tals individualment més que els conjunts orquestrals nombrosos, en els quals és difícil destriar la composició de l'orquestració. El *Concert número* 2, d'un contrapunt i d'un ritme que aviat sorprenen, es presta meravellosament per a aquests instrumentistes de la Simfònica de Filadèlfia que matisen fins els detalls, i el conjunt, portat pel mestre Stokowski, té una força d'expressió difícilment superada.

Per a completar l'edició, al darrer disc hi ha el magnífic choral *Creiem en un Déu,* amb el qual l'Orquestra porta a l'oient una impressió d'harmònica grandesa i poques vegades es senten des del gramòfon sonoritats que puguin comparar-se per llur claredat que revela un estudi especial de les audicions per al micròfon.

De Mussorgski poc és conegut que no siguin les seves òperes. Darrerament, i amb la difusió que va haver-hi amb la post-guerra de l'art rus, s'han incorporat al repertori habitual dels concerts diverses obres, de les quals les més conegudes són el poema per a piano *Quadros d'una exposició* i aquest poema simfònic *Nit al mont pelat* que darrerament s'ha sentit aquí. Aquesta obra no difereix gens dels fragments simfònics de les seves òperes. La mateixa instrumentació amb els temes sobris de regust eslau, que donen un caràcter profundament rus a aquesta obra, que interpreta la Simfònica de Londres amb el Mestre Coates.

També la *Cançó dels sirgadors del Volga* ha anat al violí de Kreisler, del qual surten amb prodigalitat totes les transcripcions imaginables. Potser el timbre delicat del violí no s'avingui amb la viril cançó russa, però transportada a les cordes baixes, fa encara el seu efecte. També hi ha una transcripció de la melodia dels negres de Virgínia que forma el segon temps de la coneguda *Simfonia del nou món* de Dvorak, i aquesta sí que resulta força interessant, puix aviat es deixen de recordar les complicacions instrumentals de la simfonia, per a sentir clarament aquesta melodia d'un caràcter melangiós i que com cap canta les desventures dels negres; més aviat ens fa recordar aquelles cançons del famós film *Alleluia,* entre les quals es sentia aquesta mateixa.

J. G.

* * *

J. S. Bach. — Concert de Brandenburg núm. 2. — Orquestra Simfònica de Filadèlfia. — C.ª del Gramòfon. — AB 677-678-679.

J. S. Bach. — Preludi choral. — Creiem en un sol Déu. — Idem id.

Mussorgski. — Nit al món pelat. — Orquestra Simfònica de Londres. — C.ª del Gramòfon. — AB 698.

Cançó dels sirgadors del Volga. — Kreisler. — C.ª del Gramòfon. — DA 1,182.

Dvorak. — Kreisler. — Fragments de la Simfonia del Nou Món. — Idem id.

La «flapper».—No és prou còmode aquest piano. No n'hi ha cap de més baix?
(*College Humor,* Nova York)

La dona (triant una roba). — Quina t'agrada més?
El marit (distret). — La del cabell fosc i ulls negres.
(*The Bystander,* Londres)

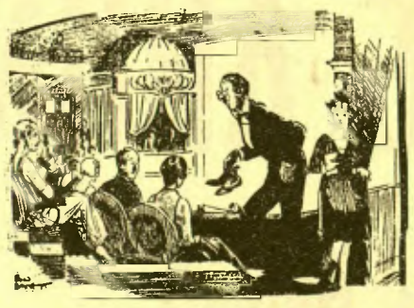

LA FORÇA DEL COSTUM
El senyor que ha entrat tard al teatre.
(*The Passing Show,* Londres)

—Si és servit, el vestit de bany de la senyora.
(*Il Popolo di Roma,* Roma)

1956. — El marit encara intenta compendre per què els vestits de la dona cada dia són més cars.
(*Judge,* Nova York)

El llogador de barques. — Cal estar al dia. Sembla que ara es porta molt això del *sex appeal.*
(*The Passing Show,* Londres)

Els nou-rics practiquen el nudisme
(*The Boulevardier,* París)

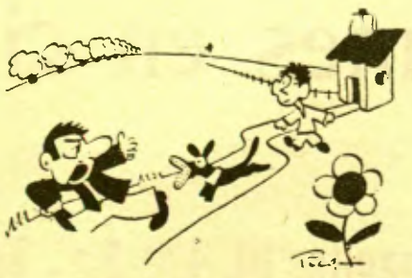

—Però, crideu aquest gos!
—Es nou d'avui i no sé com es diu.
(*Le Petit Journal,* París)

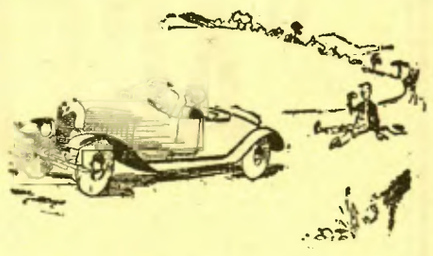

—Per què tires targetes a tots els atropellats?
—No són meves. Són del meu sastre!
(*Ric et Rac,* París)

—Quins miralls tan horribles que ara es fabriquen!
(*Judge,* Nova York)

MIRADOR TURÍSTIC

EL PORT DE BARCELONA

Hem anat a veure el senyor M. Baixas, consignatari a Barcelona d'un grup d'importants Companyies de Navegació italianes, amb l'objecte de fer-li un petit interviu que senyalés, al seu entendre, la relació que guarda el moviment del nostre Port i el Turisme a Catalunya.

Per haver arreplegat al nostre interlocutor en un dels moments més aguts de la vaga del port, les seves respostes traslluéixen un xic de pessimisme; amb tot, però, crec que als nostres lectors els deurà interessar conèixer l'opinió altament competent del Sr. M. Baixas, tant pels detalls que ens facilita del moviment del port, com per les solucions que ens indica per obtenir un millorament.

— El port sofreix des de fa temps una marcada decadència, deguda sens dubte a haver-se centralitzat la força econòmica del continent al nord d'Europa, el que fa que al Mediterrani, els ports de Gènova i Marsella competeixin, pel seu emplaçament, amb avantatge sobre Barcelona, a l'inrevés d'altres temps, en què érem estació obligada per les relacions de l'Europa occidental i l'Amèrica llatina. Però la decadència amb proporció geomètrica que sofrim, és deguda, en gran part, al costós que resulta pels vaixells l'entrada al port de Barcelona. Si tinguéssim un important moviment comercial i marítim, podríem tenir exigències, però no essent així resulta altament contraproduent, com podem comprovar per desgràcia cada dia.

»Al port de Barcelona entren anualment uns 5.000 vaixells, que representen uns 162.000 passatgers, dels quals únicament desembarquen uns 15.000, i aquests en la seva majoria gent que desconeix Barcelona, i per tant bons clients per a les indústries turístiques. Jo no conec la importància que aquest nombre pot tenir per vostès, els que cuiden dels afers d'aquesta mena, però crec que deu interessar-li saber que els turistes que arriben pel port, no estan a Barcelona més enllà d'unes hores. I Barcelona, els catalans n'estem ja prou convençuts, mereix visitar-se amb més atenció. A Gènova on tan sols hi ha un Cementiri; a Marsella, ciutat amb menys interès turístic que Barcelona, les companyies que hi fan escala els concedeixen molta més importància que Barcelona, i la culpa està en la poca o en la dolenta propaganda que s'ha fet de la ciutat i en general de Catalunya.

»I és clar que es pot intensificar i fins doblar el moviment del port. Com? Doncs intensificant la propaganda turística de Catalunya, rebaixant els drets d'entrada al port, que vol dir tant com facilitar l'establiment de noves línies de navegació.

»I per acabar, recordi que Catalunya donà a conèixer el primer llibre de lleis marítimes del món, que essent un país típicament mariner, és un deure de les autoritats de Catalunya ciudar-se una mica més del port, del seu tràfec, i del turisme que ens representa.»

I agraint l'amabilitat del senyor M. Baixas ens apressem a transcriure el que ens ha dit, amb l'esperança que alguna de les nostres autoritats ho pendrà en consideració.

LLUIS MUNTANYOLA

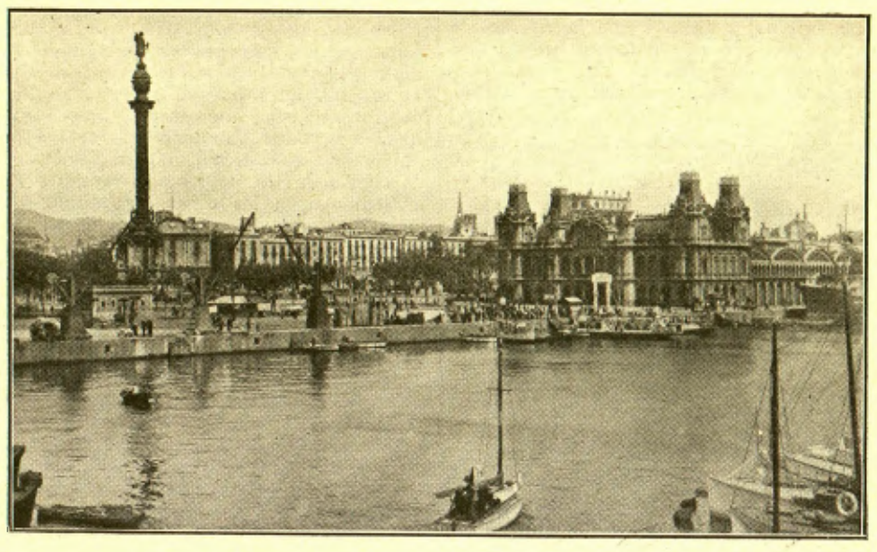

VIATGES BAIXAS

La primera Oficina tècnica de Turisme a Catalunya

Agència en totes les grans capitals del món. - Especialitzada en Forfaits, Viatges de nuvis, Organització d'excursions en autocars, Venda de passatges marítims i aeris, Visites de Catalunya i Mallorca a preus reduïts, etc.

Representant a Espanya de les Companyies: *Cosulich Line, Lloyd Triestino, Marittima Italiana, Gerolimich & C.ª, Puglia-Marco u Martinolich, S. I. S., Steua Romana, Aero Expreso Italiana.*

Rambla del Centre, 33 (Pge. Bacardí) - **Tel. 12492**

Balneari de CARDÓ

(PROVINCIA DE TARRAGONA)

Altura: 650 metres sobre el nivell del mar

Temporada oficial: 24 de juny a 24 setembre

Nou propietari: SALVADOR SAMSÓ
Direcció: FELIX BARGUÑÓ

Prodigiosos aigües, les més nitrogenades i arsenicals d'Espanya. Malalties dels bronquis, pell, budells, neurosis i diabetes.

Situació meravellosa, clima sec, establiment rodejat de bosc. Pensió completa des de 15 pessetes.

Habitacions des de 4 pessetes
Xalets per a families

Tots els dies auto a Cardó a l'arribada a Mora la Nova, del ràpid sortida de Barcelona a les 8.27 matí.

Referències: S. SAMSÓ, Pòrtic Mercat St. Josep, 4 - Telèf. 18235 - De 4 a 8 tarda
Farmàcia Garreta, Rambla Catalunya, 81
"La Ideal Samaritana", Arcs, núm. 10

COMPAÑIA TRASMEDITERRÁNEA

MADRID: PLAÇA DE LAS CORTES, 6.—BARCELONA: VIA LAIETANA, 2

Serveis regulars de vapors comercials i correus entre la Península, Balears, Norn d'Africa, Canàries, Guinea Espanyola

LINIA RÁPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-CÁDIZ-CANARIES

Sortides setmanals els dissabtes, a les 12 hores. Efectuaran els serveis les modernes motonaus

CIUDAD DE SEVILLA i CIUDAD DE CÁDIZ

Línia comercial amb escales en tots els ports de la Mediterrània, Nord d'Africa i Canàries. Sortides quinzenals el dijous.

LINIA RAPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-PALMA DE MALLORCA

Sortides tots els dies (llevat els diumenges) de Barcelona i Palma, a les 24 hores per les modernes motonaus

'CIUDAD DE BARCELONA i "CIUDAD' DE PALMA"

Serveis regulars entre Tarragona, València, Alacant i Palma de Mallorca i entre Barcelona i Mahó

LINIA RAPIDA REGULAR ENTRE ESPANYA i TERRITORIS DE GUINEA ESPANYOLA (Fernando Poo)

Sortides el dia 15 de cada mes amb escales a València, Alacant, Cartagena, Càdiz, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Rio de Oro, Monròvia, Santa Isabel, (Fernando Poo), Bata Kogo i Rio Benito, pels vapors "TEIDE" i "LEGAZPI"

LINIA RAPIDA REGULAR ENTRE BARCELONA i VALENCIA

Sortides de Barcelona: dilluns i dijous, a les 20 hores. Sortides de València: dimecres i dissabtes a les 19 hores Servei prestat per la motonau

"CIUDAD DE VALENCIA"

Primera: 32'50 pessetes; Segona: 21'50 pessetes; Tercera: 10'00 pessetes.

Servei ràpid setmanal Mediterrània-Cantàbrica

Amb escales a tots els ports. Sortides tots els dimarts.

LINIA REGULAR ENTRE BARCELONA, ALACANT, ORAN, MELILLA, CEUTA, MALAGA i VICEVERSA

Sortides de Barcelona tots els diumenges a les 8 hores.

Servei comercial entre la Península, Nord d'Africa i Canàries, amb escales a tots els ports de la Mediterrània

Sortides quinzenals

SERVEIS DIARIS ENTRE MALAGA i MELILLA

DELEGACIO DE LA COMPANYIA A TOTS ELS PORTS

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES I PRESSUPOSTOS GRATIS

A MONTSERRAT EN AUTOMOBIL

Servei diari i sense transbordaments. Sortida **Plaça Universitat.** SERVEI POPULAR. Sortida de Barcelona: 6'30 matí. Anada i tornada, inclòs Timbre de l'Estat. . . . . **8'75 Ptes.**

SERVEI REGULAR. Sortida de Barcelona a les 8 del matí, bitllet d'anada i tornada, **12'30 ptes.**
NOTA: Les tornades són valedores per al dia que es desitgi. - Per encàrrecs i bitllets: **Rambla de Cataluña, 52, pral., Telèfon 10232.**

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel'lícules de dibuixos animats

mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.er, 2.a - Tel. 16606

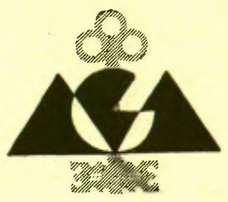

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er: MADRID

IMPRESOS COSTA
Asalto, 45 -- Barcelona